Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | № 61 (15684) | 1981 оной мартын 13, пятница. | Сэн 2 мүнгэн.

ГҮН УДХЫЕНЬ ТАЙЛБАРИЛАН ОЙЛГУУЛХА

Эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай хүдэлмэришэн анги, колхозой таряашад ба арадай интеллигенци, бүхы ажалша түрэл партиингаа XXVI съездын шиидхэбэринүүдые һайшаалтайгаар хүлеэн абаад, туйлай ехэ политическэ, ажалай дэбжэлтын оршон байдалда хүдэлжэ байна. Съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихоновэй хэһэн элидхэлнүүд, тэндэ хэлэгдэһэн үгэнүүд, дурдагдаһан тоо, баримтанууд гайхамшагта һонирхол татана, зоной зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэнэ. Ушарынь, эндэ мүнөөнэй үе сагай шухала асуудалнуудта гүн гүнзэгы тобшолол, сэгнэлтэнүүд үгтэһэн байна. Тиигэбэшье съездын хараалһан асари ехэ зорилгонуудай бүхы удхаараа, уг үндэһөөрөө совет арадай ашата туйла, тэрэнэй ажаһуудал ба ажал хэрэгые саашадань һайжаруулгада бүримүһэн шэглүүлэгдэнэ ха юм. Тиимэһээ хүн бүхэнэй урма зориг бадаруулна, шэн габьяата ажалда тэдэнние уряална.

Мүнөө предприяти, колхоз болон совхозуудта эршэтэ ажалай дэлисэ улам үргэдэнэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын һараһаа эхилжэ, түсэб, даабаринуудаа дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн улам хүсэтэйгөөр дэлгэрнэ. Эгээл энэ үедэ үзэл сурталай хүдэлмэрие улам тодорхойгоор, үргэнөөр, ажахын зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор ябуулха эрилтэ партийна организацинуудай урда табигдана гээшэ. Илангаяа партиин съездын материалнуудые үргэн олониитэдэ гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгуулха, хүн бүхэндэ хүргэхэ гэһэн хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгонуудые шиидхэхэ болоно. Энэ талаар хаража үзэхэдэ, республика дотор түрүүшын ээлжээндэ эрхэ бэшэ бэелүүлэгдэхэ хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулагдажа эхилээ. Съездын шиидхэбэринүүдые ажалшадай дунда нэбтэрүүлхэ зорилготойгоор КПСС-эй обкомой элидхэлшэд, пропагандистнууд, лекторнууд хүдөө нютагуудта гараба. Эдэ бүлэгүүдтэ партийна, совет хүтэлбэрилхы тушаалтан, министерство болон ведомствонуудай харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд ба багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ороо. Тэдэнэй олонхидынь хүдөөгэй үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй семинарта хабаадалсаад, мүнөө үедэ ажалшадай дунда лекци, элидхэлнүүдые уншажа, мэдээсэл хэжэ, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ захалба. Тиихэдэ энээнтэй зэргэ КПСС-эй олохон, нэрлэбэл, Загарайн, Баргажанай, Бэшүүрэй, Хойто-Байгалай болон бусад райкомууд, колхоз, совхозуудай парткомууд, партийна эхин организацинууд хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэрие эмхидхэхэ шэнэ, нүлөө ехэтэй онол аргануудые хэрэглэжэ байна. Юуб гэхэдэ, лекци, элидхэл, хөөрэлдөөн хэгдэхэһээ гадна, съездын делегадуудтай уулзалганууд болоно, хамтаараа кино, телевизор харалга эмхидхэгдэнэ, харалгын ойлгуулха агитаци шэнэлэгдэнэ. Партиин Гусиноозерскын горком, Захааминай, Мухар-Шэбэрэй райкомууд 35—40 хүнһөө бүридэһэн пропагандистнуудай бүлэгүүдые эмхидхэжэ, эгээл холынгоо малшадта эльгээгээ байна. Бэшүүрэй, Баргажанай районуудта КПСС-эй XXVI съездын делегадууд — Бодонгуудай совхозой директор Доржо Цыбикович Цыденжапов, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой эрхим хонишон, Социалис Ажалай Герой Ольга Энхеевна Сангадиева гэгшэдтэй хэдэ хэдэн уулзалганууд угаа һонирхолтойгоор боложо үнгэрөө. Байгал-Амарай түмэр замай барилга дээрэ хүдэлдэг бүлгэмэй коллективүүд хэдэн удаа съездын делегат Вячеслав Иванович Аксеновтой уулзаба. Эдэ уулзалга ба хөөрэлдөөнүүд эмхитэй гуримтайгаар, үндэр дээдэ хэмжээндэ үнгэрнэ. Мүн авиазаводой суута модельщик Виталий Ирденович Бардунаев, Буряадай хүдөө ажахын техникэдэй һуралсалай «Байгал» ажахын эрхим һаалишан Любовь Николаевна Седых гэгшэд мүн лэ удха түгэлдэр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ байнхай. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудай аша үрэ ехэтэй, гүнзэгы удха шанартай байгаа гэжэ онсолхоор эли. Саашадаа энэ хүдэлмэреэ улам үргэдхэхэ, эдэбхижүүлхэ, гүнзэгы удхатай, олон янзын түхэл хэлбэритэй болгохо шухала. Түбхын түрүүн лекторнуудэй, политинформаторнуудай, агитаторнуудай ажал ябуулга хэрэгжүүлхэ талаар үргэн харгы нээгдэнхэй.

Гэбэшье съездын материалнуудые нэгэ хэды хөөрэлдөөн, арба-табан лекци элидхэлнүүдээр хизаарлажа огто болохогүй. Партийна болон экономическа һуралсалда КПСС-эй съездын документнүүдые шудалхатаяа хамта, ажалшадай дунда ябуулагдажа байһан агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэрие заахашье һуладхаха эрхэгүйбди. Харин съездэй гүн удхые олониитэ ажалшадта ухамайлан ойлгуулха, тоб байса тайлбарилжа үгэхэ, тэндэ хараалагдаһан баян дэлгэр, холын хараатай хэмжээ ябуулгануудтай хүн зониие гүнзэгыгөөр танилсуулха, политическэ, агитационно, ойлгууламжын хүдэлмэри үдэр бүхэндэ эмхидхэхэ ёһотойбди. Элдэб янзын ажалтай зоной — хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенциин онсо илгаае, эрилтые хараадаа абажа, үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулха гээшэ ехэ удхатай, шанартай. Илангаяа комсомолшууд болон залуушуулай дунда тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэри эмхидхэхэдээ, тэдэнэй нүхэдэйнь, коллективүүдэйнь шиидхэжэ байгаа асуудалнуудтай нягта холбоотойгоор ябуулха зэргэтэй. Тиигэжэ шэнэ табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхын дотоодой арга боломжонууд болон нөөсэнүүдые элирүүлхэ, социалис мүрысөө улам эршэтэйгээр дэлгэрүүлхэ болоно.

КПСС-эй XXVI съезд — партиин, совет арадай ажабайдалда, ажал ябуулгада шухала шата, түүхэтэ удха шанартай үйлэ хэрэг болоно. Съезд манай обществын материальна болон оюун ухаанай асари ехэ, саг үргэлжэ ургажа байгаа түгэс хүсые гэршэлээ, совет арадай манлай Коммунис партиин гадаадын ба дотоодын сэсэн мэргэн политикын хэлбэришэгүй шууд сэхээр бэелүүлэгдэжэ байһые, марксизм-ленинизмдэ, пролетарска интернационализмда тэрэнэй хододоо үнэн сэхэ байдагые бүхы дэлхэйдэ үшөө дахин элишэлэн харуулаа. Тиимэл хадаа тэрэнэй хүдэлмэри болон дүнгүүд бүхы партиин ба арадай, дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы олониитын анхаралда байһан юм, саашадаашье үни удаан саг соо байхань лабтай.

«МАНАЙ СЪЕЗДЫН БҮХЫ ХҮДЭЛМЭРИ БАТА НЭГЭДЭЛЭЙ БА НЯГТА ЖАГСААЛАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА ҮНГЭРӨӨ. ЭНЭ МАНАЙ ПАРТИИЕ ХҮСЭН ТҮГЭС, ИЛАГДАШАГҮЙ БОЛГОНО», — гэжэ совет коммунистнуудай ехэ хуралдаанай түгэсхэлдэ нүхэр Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглээ. —ЕРЭЭДҮЙДЭ БЭЕЛҮҮЛЭГДЭХЭ ЗАЛАН СЭХЭ, ЭНЭЭНТЭЙ ХАМТА ТОН ТОДОРХОЙ ЗАХЯА ЗААБАРИНУУД СЪЕЗД ДЭЭРЭ БАТАЛАГДАА. МҮНӨӨ ҮЕДЭ БҮХЫ ХҮСЭЛ ОРОЛДОЛГОЁО ТЭДЭНИИЕ БЭЕЛҮҮЛГЭДЭ ЗОРЮУЛХА ХЭРЭГТЭЙ...»

Тиимэһээ бүхы партийна организацинуудай, бүхы коммунистнуудай уялга гэбэл, съездын материалнуудые олондо ойлгуулха, тэдэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар бүхы ажалшадые элсүүлхэ хүдэлмэреэ мүнөө сагай шухалын хэмжээндэ хүргэхын тула үдэр бүриин анхарал хандалга гаргаха байна. Энээндэ үзэл суртал нэбтэрүүлгын бүхы эмхинүүд, хүдэлмэрилэгшэд бүгэдөөрэн эдэбхитэйгээр хабаадаха зэргэтэй.

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Республикын колхоз, совхозуудта 1981 оной хабарай тарилгын хүдэлмэридэ бэлдэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай

Хабарай тарилгада хаһа сагтань, һайн шанартайгаар бэлдэхэ тушаа олохон колхоз, совхозууд, тэрэшэлэн райгүйсэдкомууд, КПСС-эй райкомууд, «Сельхозхимия», Госкомсельхозтехникэ нэгэдэлнүүд, «Птицепром» трест, хүдөө ажахын бусад нэгэдэлнүүд, Хүдөө ажахын болон Мелиорациин, уһанай ажахын министерствэнүүдшье бодото анхарал хандуулнагүй гэжэ КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо заагдана.

Зарим ажахынуудта тарянай, олон жэлэй ногооной үрэһэн мүнөө хүрэтэр һайнаар сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байһаар. Сэбэрлээ һаа, бэлээр илгагдахаар элдэб холисотой үрэһэн илангаяа Хурамхаанай, Кабанскын, Яруунын, Түнхэнэй районуудай колхоз, совхозуудта ехэ бии. Хилээмэ талханай продуктнуудай управлени таряа тушаажа абадаг пунктнуудтаа байһан үрэһэнэй ороохо тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэрие муугаар эмхидхэнэ.

Хурамхаанай, Яруунын болон бусад хэдэн районуудай ажахынуудта тараалан дээрэ органическа үтэгжүүлгэ нёдондонойхиһоо бага зөөгдөө. Имагтал «Сельхозтехника» нэгэдэлэй техникын хүсөөр үтэгжүүлгэ зөөгдэнэ. Олохон колхоз, совхозууд энэ хүдэлмэриие огто тоохоёо болишонхой.

Байгша оной мартын 1-нэй мэдээгээр республика дотор тракторнуудые заһабарилха түсэб 81 процент дүүргэгдэв. Хяагтын, Сэлэнгын, Бэшүүрэй, Яруунын болон Загарайн районуудай ажахынууд хабартаа хүдэлгэгдэхэ техникые бэлдэхэ талаар ехээр гээгдэнэ. Республикын Госкомсельхозтехникэ заһабарилгада хэрэгтэй запасной зүйлнүүдээр ажахынуудые саг соонь ханганагүй. Зарим ажахынуудта механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал, хүдэлжэ байһан хүнүүдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ һуралсал муугаар эмхидхэгдэнэ.

Олонхи колхоз, совхозуудта севооборотой ёһоор поли бүхэндэ эмхидхэлэй агротехническэ ямар хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэб, хабарай тарилгын үедэ ямар хүдэлмэри хэдэ шэнээн болзор соо хэгдэхэб гэжэ тодорхой түсэб үшөө зохёогдоогүй байһаар. Элдэб ургамалнуудые тарижа ургуулха тусхай мэргэжэлтэй звено, бригадануудшье эмхидхэгдээгүй.

Мүнөө жэлдэ таряан ажалай продуктнуудые болон малай тэжээл ехээр үйлэдбэрилхэ, бэлэдхэхэ талаар хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ тушаа республикын Хүдөө ажахын болон Мелиорациин, уһанай ажахын министерствэнүүдэй, Госкомсельхозтехникын болон хүдөө ажахын бусад нэгэдэлнүүдэй, «Птицепром» трестын, КПСС-эй олохон райком болон райгүйсэдкомуудай эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулһанһаал эдэ дутагдалнууд тохёолдоо гэжэ тус тогтоол соо заагдана.

«1981 оной хабарай тарилгада бэлдэхэ, үнгэргэхэ нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, мүн РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнуудые дүүргэлтэ болгон, хабарай тарилгын бүхы хүдэлмэриие хаһа сагтань, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ зорилготойгоор КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет энэ тогтоол баталан абаба.

Хабарай тарилгада бэлдэхэ талаар бии байһан дутагдалнуудые тон богони болзорто усадхажа, тарилгын бүхы хүдэлмэриие эмхитэйгээр, агротехническэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ гэжэ Хүдөө ажахын болон Мелиорациин, уһанай ажахын министерствэнүүдые, Госкомсельхозтехникэ, Буряадай «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүдые, хилээмэ талханай продуктнуудай управлениие, хүдөө ажахын бусад нэгэдэлнүүдые, «Птицепром» трестые, КПСС-эй райкомууд болон райгүйсэдкомуудые, ажахынуудые хүтэлбэрилэгшэдые тус тогтоол соогоо уялгалаа.

Тиихын тула 1981 оной апрелиин 1 болотор колхоз, совхоз, отделени, звено, отряд бүхэндэ хабарай тарилга үнгэргэхэ хүдэлмэриин түсэб, поли бүхэндэ хэгдэхэ агротехническэ хэмжээнүүдые зохёожо дүүргэхэ. Тиихэдээ газараа боломжотой зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэн, хүдөө ажахын ургамалнуудые һайн үрэжэлтэй газарта тариха, тэндэ органическа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, буртаг үбһэ ногооень сэбэрлэхэ, хүрьһэнэй шиг нойто алдахагүй, тарилга дээрэ, ургаса харууһалгада бүхы хүдэлмэриие ипатовска онол аргаар эмхидхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой.

Хүрьһэ хамгаалха комплексно хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, ороохото ургамал тарихадаа минеральна үтэгжүүлгые доро, үрэһэнэй байха газарта оруулха аргые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала гэжэ тус тогтоол соо заагдана.

Энэ жэлэй апрелиин 15 болотор бүхы хэрэгтэй үрэһые гээлтэ хоролтогүйгөөр зөөжэ абаха, илангаяа холын — Ахын, Баунтын, Хойто-Байгалай, Баргажанай, Хурамхаанай районуудта түрүүшын ээлжээндэ тэрэниие зөөхэ, ороохото ургамалнуудай тарилгын шанарта хүрэхэгүй муу үрэһые гүрэнэй нөөсэһөө һайн шанартай үрэһөөр андалдаха, тэрэшэлэн олон жэлэй ногооной, хартаабхын, овощой дутуу үрэһые хүсөөхэ хэмжээнүүдые дары абаха зорилго табигдана. Баһал энэ болзор хүрэтэр бии байһан үрэһэ хүрэнгые тарилгын шанарта хүргэхэ, хартаабхын үрэһэ хүн зонһоо эртээнһээ худалдажа абаха. Үрэһэнэй таряа зөөхэ үедэ тэрэниие хоролтодо оруулхагүйн тула харюусалгатай хүниие томилхо, автомашинаар асарагдаһан үрэһэнэй таряа заатагүй шэгнэхэ шухала. Хилээмэ, талханай продуктнуудай управлени колхоз, совхозуудта хүрэнгын ороохо таһалгаряагүй үгэжэ байха зэргэтэй.

Байгша ондо бүхы ажахынуудта өөрын үрэһэ ургуулжа абаха найдамтай эрхэ байдал бии болгохо, тиигэхын тула үрэһэнэй участогуудта эгээл үрэжэлтэй һайн газар, имагтал сэбэр паар таһалжа үгэхэ гээшэ гол шухала болоно.

Ажахы бүхэндэ хабарай тарилгын үедэ хүдэлгэгдэхэ машина, техникые түргэн заһабарилжа дүүргэхэ, тарилгын эхилхэһээ хоёр недели урид бүхы тракторнуудые, хүрьһэ элдүүрилгын, тарилгын техникые түгэс бэлэн болгоод байха. Тиихэдээ заһабарилгын һайн шанарта онсо анхарал хандуулха ёһотой. Энээнтэй хамта тэжээл бэлэдхэхэ, таряа хуряаха техникын заһабарилгые түргэдхэхэ, колхоз, совхозуудай, «Сельхозтехникын» предприятинуудай заһабарилгын мастерскойнуудые дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэхэ, ажалыень хоёр халаанда эмхидхэхэ гэжэ заагдана.

Бүхы трактор, машинануудые хоёр халаанда хүдэлгэхөөр ажахынуудта механизаторай кадрнуудые хүсэд бүридхэхэ, полевой стануудые һайнаар түхеэрхэ, тэндэ ниитын эдеэ хоол бэлдэхэ, хабарай тарилга дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүдые ажаһуудалай, соёлой, худалдаа наймаанай, медицинын талаар хангаха хэмжээнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэй.

Хабарай тарилга үнгэргэхэдэ хэрэгтэй шэнгэн түлишэ, тоһодолгын хэрэгсэлые хүсэд хүрэхөөр холын нефтебазануудта байгша оной апрелиин 20 болотор зөөхэ гэжэ Улаан-Үдын нефтебаза, Буряадай транспортна управлени уялгалагдаа.

Колхоз, совхозуудта, илангаяа Баргажанай, Хурамхаанай, Захааминай, Яруунын, Ахын, Баунтын, Хойто-Байгалай районуудта түлишэ, тоһодолгын хэрэгсэл, машинын запасной частьнуудые саг соонь зөөжэ абаашаха тушаа республикын Хүдөө ажахын министерство, Госкомсельхозтехникэ уялгалагдаа. Тэрэшэлэн хомор байдаг, түргэн элэдэг узел болон агрегадуудай хүсэд хүрэхэ фонд бэлдэхэ, һэлбэгдэн шэнэлэгдэһэн детальнуудаар таһалгаряагүй хангаха шухала.

Бүхы нүүдэл автомастерскойнуудые, трактор, машинада түлишэ, техническэ харууһа хэдэг агрегадуудые апрелиин 15 болотор бэлэн болгохо, тракторнуудта техническэ харууһа хэхэ мастерзаһабарилагшадай бригада эмхидхэхэ, хабарай тарилгын эхилтэр бүхы К-700 түхэлэй тракторнуудые заһабарилха, мүн республикаһаа газаа тээ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүдэлжэ байһан техникые бэлэн болгохо гэжэ тогтоол соо заагданхай.

Газар уһалха хүдэлмэриие саг соонь һайнаар эмхидхэхыень Хүдөө ажахын болон Мелиорациин, уһанай ажахын министерствэнүүдые, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдые, «Птицепром» трестые, КПСС-эй райкомууд болон райгүйсэдкомуудые, уһалууриин системэнүүдэй управленинүүдые, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалаа. Бусад хүдэлмэриһөө сүлөө байһан бүхы хүнүүд газар уһалалгада хабаадуулагдаха ёһотой. Уһалагдадаг газарай ашаг үрэ үгэсые эрид дээшэлүүлхын, гектар бүриһөөнь эгээл ехэ ургаса абахын тула тэндэ органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ дүүрэн нормоор оруулха, энээниие нарин хиналтада абаха болоно. Ажахынуудта байһан бүхы бүлүүр станцинуудые, уһа сасадаг түхеэрэлгэнүүдые түхэрээн сүүдхэдэ хүдэлгэхэ шухала.

Байгша оной майн 1 болотор бүхы ажахынуудта хахалагдахаар, үндэһөөрөө һайжаруулагдахаар газар оложо, тэрэниие оньһожоруулагдаһан отряд, звено, бригадануудта даалгаха, зүбөөр ашаглан, тарлалан һайн сабшалан болгохо даабари үгэхэ, тэндэ үрэһэ тариха тушаа КПСС-эй райкомууд, райгүйсэдкомууд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд уялгалагдаба.

Хабарай тарилгын үедэ трактористнуудаар, машинистнүүдээр хүдэлхыень тусхай мэргэжэлтэй 600 хүниие Улаан-Үдэ хотын предприяти, организацинуудһаа хүдөө эльгээхэ гэжэ Улаан-Үдын горком, горгүйсэдком уялгалагдаа. Тэдэндэ ажаһуудалай һайн эрхэ байдал олгогдохо, механизатор бүхэндэ нарин харюусалга доронь трактор даалгажа үгтэхэ ёһотой.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, бүхы ургамалнуудай үндэр баян ургаса абахын, газар тарялангай культура дээшэлүүлхын, поли бүхэндэ Шанарай тэмдэг хүртөөхын, ажалда эгээл үндэр бүтээсэ туйлахын, машинануудые дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэхын түлөө хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, илангаяа ипатовайхидай жэшээгээр зөөлгын-тарилгын комплекснуудые эмхидхэхэ, үлүү гаргаша хорооха, бүхы юумэ алмаха хүдэлөө дэлгэрүүлхэ гэжэ КПСС-эй райкомуудые, райгүйсэдкомуудые, хүдөө ажахын органуудые, партийна, советскэ, комсомолой организацинуудые тус тогтоол уялгалба.

Ажахынуудай хабарай тарилгада ямараар бэлдэжэ, хэр үнгэргэгдэжэ, мүн арбан нэгэдэхи табан жэлдэ таряан ажалай продуктнуудые ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха хэмжээнүүдэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байһаниие үргэнөөр харуулха тушаа республикын, районуудай газетэнүүдэй редакцинууд, телевидениин болон радио-дамжуулгын Комитет уялгалагдаа.

В. И. ЛЕНИНЭЙ НАМТАР ШЭНЭЭР ХЭБЛЭГДЭБЭ

«Владимир Ильич Ленин. Намтар» гэһэн ном зурагаадахяа хэблэгдэн гараба. КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институт тэрэниие хэблэлдэ бэлдээ юм. В. И. Ленинэй научна намтар дотор гүн ухаан бодолтык. Агуухэ Октябриин социалис революциин вождь, Коммунис партиие болон Совет гүрэниие эмхидхэн байгуулагшын, бүхы дэлхэйн ажалшадай багшын ажабайдал ба ажал ябуулга харуулагдана.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойтой дашарамдуулан, хэблэгдэн гараһан партийна документнүүдые, КПСС-эй XXV съездын материалнуудые. «Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай». «Агуухэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ой тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолнуудые. СССР-эй Конституциие, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй болон парти, правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэдэй зохёолнуудые авторнуудай коллектив тус номые бэлдэхэдээ хэрэглэһэн байна. В. И. Ленинэй намтарай материалнууд. һүүлэй жэлнүүдтэ хэблэгдэһэн вождь тухай, тэрэнэй һургаал тухай научна олон номууд хэрэглэгдээ юм.

В. И. Ленинэй намтарые уншагшадта туһаламжа болгон, предметно-тематическа болон бусад тэмдэглэлнүүд үгтэнхэй.

Политическэ литературын хэблэл номые барлан гаргаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

А. В. КАЗАНСКИДА «РСФСР-эй АРАДАЙ УРАН ЗУРААША» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Совет уран зурагай искусствын талаар аша габьяатай байһанайнь түлөө уран зурааша Казанский Александр Владимировичта (Улаан-Үдэ хото) «РСФСР-эй арадай уран зурааша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1981 оной мартын 11.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

А. Н. САХАРОВСКАЯДА «РСФСР-эй АРАДАЙ УРАН ЗУРААША» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Совет уран зурагай искусствын талаар аша габьяатай байһанайнь түлөө уран зурааша Сахаровская Александра Никитичнада (Улаан-Үдэ хото) «РСФСР-эй арадай уран зурааша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1981 оной мартын 11.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХАРИЛСАА ХОЛБООН

1981—1985 онуудта СССР-эй Уран зохёолшодой холбоо болон Монголой Уран зохёолшодой холбооной хоорондохи харилсаа холбооной программада һаяхан Москвада гар табигдаа.

Аха дүү хоёр ороной ажабайдалдахи шухала удхатай үдэрнүүдтэ зорюулагдаһан литературын үдэрнүүдые али алиндаа үнгэргэхэ, монгол болон совет уран зохёолшодые СЭВ-эй бэрилгануудта зохёол бэшэхыень эльгээхэ, тематическа конференцинүүдые үнгэргэхэ, мүнөөнэй шатадахи уран зохёолой хүгжэлтын шухала асуудалнуудые хаража үзэхэ талаар хэмжээнүүд хараалагдана. СССР-эй болон МНР-эй уран зохёолшод, уран шүлэгшэд «Манай хани Улаан-Баатар» гэһэн суглуулбари, бусадшье номуудые бэлдэжэ эхилээ.

ТУСГААР НОМ БОЛГОГДОО

«1981 — 1985 онуудта, 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын шэглэлнүүд» ном болгогдон хэблэгдэбэ. «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай проект тушаа Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездын тогтоол тэрэнэй эхиндэ үгтэнэ.

Политиздат олон хэһэгээр тэрэниие барлан гаргаба.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ДОЛООН ҺАРЫН ТҮСЭБ ДҮҮРГЭЭ

Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһа оёдог фабрикын Нина Георгиевна Варнавскаягай даадаг бүд нэхэгшэдэй бригада байгша оной долоон һарын түсэбтэ даабариие дүүргэжэ, алдарта партиингаа XXVI съездые угтаха гэһэн уялга абаһан юм. Тиигээд социалис мүрысөөнэй үүсхэл гаргаа һэн. Мүнөө тус бригада хэлэһэн үгэдөө хүрэнхэй. Бригадын гэшүүд 1981 оной август һарын тоосоогоор ажаллажа байна.

Нина Георгиевна Варнавскаягай үүсхэлые дэмжэһэн Валентина Петровна Гусевагай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бүд нэхэгшэдэй бригадын коллектив энэ жэлэй долоон һарын даабариие мүн лэ февралиин 23-да сүм дүүргээд байгаа.

Тус бригадын гэшүүд Татьяна Викторовна Нурданова, Нина Владимировна Пономарева гэгшэд съездын хүндэлэлдэ абаһан дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудаа сүм дүүргээд, мүнөө байгша оной июль һарын тоосоогоор ажаллажа байнхай.

В. ПЕТУХОВА,
манай штатнабэшэ корр.

Арбан жэлэй саада тээ Люба Будаева найман класс дүүргээд, һаалишан болохо дуратай байһанаа мэдүүлээ бэлэй. Мүнөө Хяагтынгаа районой «Дружба» колхозой Энхэ-Талын һүнэй фермэдэ һаалишанаар хүдэлжэ байна. Ажахынгаа түрүү һаалишадай нэгэн болонхой. Арбадахи табан жэлэйнгээ даабарита түсэбые тэрэ болзорһоонь урид дүүргэһэн юм. Партиингаа XXVI съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа мүн лэ амжалтатайгаар дүүргээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Любовь Будаева.

Е. СУРМАЧАЙ
фототекст.

ЭРХИМҮҮДЭЙ ТООДО

Мария Ивановна Каратаева эд хэрэглэгшэдэй кооперацида олон жэлдэ хүдэлмэрилнэ. Зэдын районой эдеэ хоолой 2-дохи магазиниие тэрэ мүнөө даана. Энэ магазинай наймаалагшад хүдэлмэридөө оролдосотойгоор, харюусалга ехэтэйгээр хандахаһаа гадна, худалдан абагшадтай аятай зохидоор хөөрэлдэдэг, наймаагаа гүйлгэжэ шададаг байха юм.

Арбадахи табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаһан эдэ наймаалагшад КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсажа, январь-февраль һаранuудай түсэбые урид дүүргэжэ шаданхай.

Энэ коллектив 3-дахи магазинай коллективтэй мүрысэхэ зуураа, хододоо түрүүлжэ ябадаг гээшэ. Зэдын районой эдеэ хоолой магазинуудай дунда 2-дохи магазинай коллектив эгээл эрхим гэжэ тоологдоно. Һаймаалагшад З. Налётова, М. Карнакова, кассирнууд Л. Осокина, Ю. Ширинская, ашагша В. П. Ивченко гэгшэд социалис мүрысөөндэ хододоо түрүүлжэ, эрхимүүдэй тоодо ороно.

С. ШАГДУРОВ.

ЖЭШЭЭТЭ АЖАЛ

партийна ажабайдал

Хоёр жэлэй урда тээ январь һарада Сэлэнгын модоной баазада шпала хюрөөдэг цехэй ашаглалгада тушаагдахада хайрсагай хабтагай бэлдэхэ участогто ажаллаха дуратай хүдэлмэришэд тон үсөөн байһан юм. Эндэ хуу шэнэ, бүтээл ехэтэй оньһон түхеэрэлгэнүүд тодхогдоһон байгаа. Тээд юундэ хүнүүд иимэ хашанаар нишэ ерэдэг байгааб? Нэн түрүүн энэ участок анханһаа хойшо аша үрэ багатайгаар ашаглагдаад, ажалайнь эмхидхэл һула байгаа бшуу. Энээнһээ уламжалан, хүдэлмэришэдэй салин хүлһэншье бага, материальна урмашуулгашье үгы һэн.

Шэнээр эмхидхэгдэһэн цехэй энэ участогые түрүүшын үдэрнүүдтэ хүдэлмэрэе һайнаар эмхидхэжэ, урагшаа ажаллажа шадаагүй. Энээниие ойлгохоор ааб даа. Түрүүшын һаранууд шэнэ оньһон техникэтэй танилсаха, шудалха хэрэгтэ анхарал хандуулагдаагүй ха юм. Энэ үедэ мүн лэ ажалда хаяхашье хүнүүд али олон дайралдаа. Тиихэдэ үнэхөөрөөшье, энэ техникэ хирэ-хирэ болоод лэ эбдэрэдэг, мүртэй ашаглагдадаггүй байгаа. Тиигэдэшье тэрэниие заһаха техник, слесарьнууд үсөөн һэн. Тэрэшэлэн хүдэлмэришэдэй дүршэл багатай, модоной шанарай муу дээрһээшье гээгдэлдэ ороход ушар үзэгдөө. Юрэдөө, нэгэл үгөөр хэлэхэдэ, эндэхид урагшагүй ябадалаа элдэб олон шалтагаануудаар дээрэ хаяад, бии байгаа дутуу дунданууда элирүүлжэ, тэдэниие мэдэрхэ, дары усадхаха хэмжээнүүдые абаагүй байшоо.

Зүгөөр тэрэ үедэ энэ шэнэ цехэй бусад участогууд оньһон техникээ богони сагта шудалжа, һайнаар ашаглажа болоһон байна. Ажалынгаа эрид һайжаржа, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлажа эхилээ. Жэшээлхэдэ, Г. И. Перовой даадаг бригада дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абажа, арбадахи табан жэлэйнгээ түсэб дүрбэн жэл соо дүүргээ һэн. Энэ амжалта бригадын ёһотой эбтэй эетэй коллективэй ажалаар туйлагдаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Эндэ ажалай эмхидхэл, журам һайн. Энээндэ тус бригадада эмхидхэгдэһэн партиина бүлэг ехэ нүлөө үзүүлээ. Коммунистнууд лэ бүхы түрүү юумэ нэбтэрүүлжэ, үүсхэл ехэ гаргадаг ба бшуу. Найман коммунистнай бригадын партиина бүлэг түрүүшын үдэрһөө эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулһан. Хүдэлмэришэдые шэнэ техникэдэ һургаха, тэдэнэй мэргэжэл шадабари, харюусалгынь дээшэлүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри хэгдээ.

Харин тиихэдэ хайрсагай хабтагай бэлэдхэдэг участогта душэ гаран хүн ажаллабашье, нэгэшье коммунист байгаагүй юм. Тээд олонхи хүдэлмэришэд орлодоно, һайнаар лэ хүдэлхэ гэжэ эрмэлзэдэг байгаа. Тиимэһээ эндэ партиина нүлөөгэй хүсэтэй байһанаа мэдэрбэ болоо һэн. Бригадын зарим нэгэн гэшүүд ямаршье шалтагаангүйгөөр ажалда гарадаггүй, архидаашье ушар дайралдаа. Тиимэһээ тэдэнэр бэе бэедээ шанга эрилтэ табижа шадахагүй байгаа ха юм.

Эдэ бүгэдэ цехэй партиина организаци болон парткомой һанаа ехэ зобоохон байна. Тус участогай хүдэлмэри сагүргэлжэ анхарал доро абтажа, парткомой заседани, партиина суглаануудай дээрэ зүбшэгдэһэн байха юм. Иигэжэ эдэ суглаануудай дээрэ тус участогые өөрынгөө жэшээгээр туһалжа шадаха коммунистнуудаар бэхижүүлхэ гэһэн шиидхэбэри абтаа бэлэй. Шпала бэлдэхэ цехэй партиина организациин секретарь Николай Васильевич Челмакин өөрөө энэ бригадада ошожо хүдэлхэ дуратай байһан тухайгаа парткомдо мэдүүлэ бариба. Тэрэ Перовой бригадада ажаллажа, нилээд дүршэл шадабаритай, түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн болоо һэн. Тус баазын партком түрүү коммунистын гуйлта дэмжэжэ, тэрэ участогта хүдэлхыень эльгээһэн байна. Тэрээнтэй хамта коммунистнууд Николай Иванович Крайнов, Николай Григорьевич Черепанов болон ажалай бусад түрүүшүүл, ветеранууд ерээ.

Түрүүшын үедэ тус участогай хүдэлмэри гансата һайжараа бэшэ ааб даа. Гэбэшье үдэр ошохо бүри ажалайнь бүтээсэ дээшэлжэ, һүүлэй һүүлдэ халаанайнгаа даабари дүүргэдэг болоо һэн. Харин мүнөө һара, квартал бүриингөө түсэб үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, 1979 оной декабрь һарада оройдоол 397 дүрбэлжэн метр хабтагай гаргаһан байгаа һаа, үнгэрһэн жэлэй декабрь һарада 785 дүрбэлжэн метр хабтагай бэлдэжэ, түсэбөө нилээд үлүүлээ.

Ходо гээгдэлдэ ябаһан коллектив яажа энэ амжалта туйлаа гээшэб? Түбхын түрүүн эндэ коммунистнуудай ажалай жэшээ ехэ нүлөө үзүүлээ гэжэ тэмдэглээ. Тэдэнэр өөһэдынгөө үндэр бүтээсэтэ ажалаар бусадта этигэл, найдабари үзүүлжэ, тэдэниие урагша татаа бшуу. Коммунистнууд коллективэй гэшүүн бүхэнтэй хөөрэлдэһэн, зарим нэгые шангаханаар шүүмжэлһэн, зэмэлһэн байна. Теэд нэгэшье хүн энээндэнь гомдоо, уйдаагүй бшуу. Эндэһээл ажалай эмхидхэл, журам һайжаржа эхилээ. Үнэн, дээрээ 3—4 коммунист бүхы даабари дүүргэжэ шадахагүй ха юм даа. Тиимэһээ энэ хадаа коллективэй туйлаһан ехэ амжалта болоно.

— Хайшан гэжэ энэ амжалта туйлаа гээшэбта? — гэжэ Н. В. Челмакинһаа асуубаб.

— Түрүүшын ээлжээндэ ажалай эмхидхэлдэ онсо анхарал хандуулаабди. Оньһон техникэ бүхэн тусхай хүнүүдтэ даалгагдаа. Хоёрдохёор, бүхы хабтагай гаргадаг гурбан хюрөөгөө нэгэ нарядаар хүдэлгэхэ гуримда оруулаабди. Иигэжэ оньһон техникын хүдэлмэриин түлөө тусхай хүн харюусаха, түсэбэй түлөө булта харюусаха болообди. Гурбадахяар, бригадын совет эмхидхэжэ, ажалда хүн бүхэнэй хэр зэргээр хабаадаһанай хэмжээгээр салин үгэхэ гурим тогтоогообди. Тиимэһээ хүдэлмэришэн бүхэн мүрысөөнэй ябасаар ехэ һонирходог, түрүүшүүлһээ гээгдэхэгүйе оролдодог болоо. Мүнөө бидэ цехтээ «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргээ тэхэрюулхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаабди...

Тус участогай мүнөөнэйнь ажал хэрэгүүдые шэнжэлэн хараад байхада, тэдэнэй энэ үгэдөө хүрэхэ байһаниинь найдамтай.

А. КОЗИН.

Прибайкалиин район.

Манай үеын хүн

КОММУНИСТ

Партиин, ажалай, дайнай ветеранууд, арад зоной хэлсэдэгэй ёһоор, «Олые үзэжэ хатуужаһан, холые хаража хёрхошоһон» хүнүүд ха юм даа. Хэды тиигэбэшье эдэ нүхэднай даруухан зантайнууд, бидэбди гэжэ бэерхэлдэдэггүй, бэрхэнүүдэбди гэжэ һайрхалдадаггүй. Тэдэнһээ наһан соогоо хэһэн, бүтээһэнииень һуража абахань бэрхэтэйшэг. Үшөө юуб гэхэдэ, эдэмнай амархам гэжэ гараа тэбэрэед һуужа шададаггүй, үндэр наһатай, үлбэр бэетэй болобошье, хамтын ажалда гү, али ниитын хэрэгтэ заабол хабаадаһан байдаг. Һаяхан Захааминай районой партийна конференци дээрэ 16 наһанһаа ажал хэжэ эхилһэн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай инвалид, 1944 онһоо КПСС-эй гэшүүн, республиканска тусхайта пенсионер, Ленинэй орденто Гомбо Гармаевич Цыдыповэй үгэ хэлэхые шагнажа һуухадаа, эдэ бүгэдые бодожо, омогорхон баярлажа һуугаа бэлэйб.

Түрүүшынхеэ Гомбо Гармаевичтай гушан жэлэй саада тээ уулзаа һэм. Тиихэдэ тэрэ КПСС-эй Захааминай райкомой хүдөө ажахын таһагай инструктор байгаа. Урагшаа һанаатай, оролдосотой бэрхэ хүдэлмэрилэгшэ 1953 ондо харюусалгатай тушаалда, Ждановай нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарьяар дэбжүүлэгдээ һэн. Тэрэ тушаалдаа үни ябаагүй. 1954 ондо партиин райком соо болоһон нэгэ хөөрэлдөө мүнөө болотор мартадаггүйб.

— «Боевик» колхознай болёод байна даа. Түрүүлэгшэнь архида архидаһаар ажалаа унагаагаа. Шэнэ түрүүлэгшые табия гэжэ колхознигууд шанга эрилтэ табижа байна,—гэжэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь хажуудаа һууһан бюрогой гэшүүдтэ хэлэбэ.

— Колхозой гэшүүд—зүб. Энэ асуудал удааруулжа болохогүй, — гээд бюрогой гэшүүдэй нэгэн дуугарба.

—Теэд колхознигуудай хамтын суглаан дээрэ түрүүлэгшээр хэниие зууршалхабибди?

Хэдэн минутын туршада секретариин таһалга соо абяа аниргүй болошобо. Тиин байтар хэншьеб даа:

— Гомбо Гармаевич Цыдыповһээ ондоо хүниие мүнөө олохогүйбди, — гэбэ. — Жэлэй туршада Зэмхэдэ хүдэлхэдөө, партийна организациинь хүдэлмэри нилээд һайжаруулаа. Хүн зониинь тэрэниие ехэтэ хүндэлдэг...

Тиигэжэ уданшьегүй нүхэр Цыдыпов Бүр-Сахир тосхоной «Боевик» колхозой түрүүлэгшээр һунгагдаһан юм. Тэрэ үедэ тус колхоз адуу малаар үсөөн, сабшалан, таряалангай газараар бага, ГАЗ-АА түхэлэй гансахан автомашинатай, гээгдэлдэ ороһон ажахы байгаа юм. Тиигэбэшье коммунист, фронтовик бэрхэшээлһээ айгаагүй, хамтынгаа ажахы түргэнөөр хүгжөөхын түлөө хамсыгаа шаман ороо.

Гомбо Гармаевич нэн түрүүн партийна, комсомолой организацинуудай, залуушуулай, колхознигуудай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ, ажалай журам һайжаруулха, правлениин гэшүүдээр, дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдээр шударгы бэрхэ хүнүүдые дэбжүүлхэ талаар ехэхэн оролдолго гаргаа. Уданшьегүй колхозынь Дархинта нютагай колхозтой хамтаржа, томохон «Победа» колхоз болоо бэлэй.

— Ажахымнай гол һалбари мал ажал болоно. Тэрэнээ түргэнөөр хүгжөөхын тула ниитынгээ адууһа малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ ёһотойбди. Һайн үүлтэрэй мал олоор абаагүй, малаа гүйсэд тэжээлээр, һайн байраар хангаагүй һаа, энэ шухала асуудал шиидхэжэ шадахагүйбди, — гэжэ түрүүлэгшэ хамта хүдэлдэг нүхэдтөө заадаг байгаа. Гансашье хэлээд, заабари үгөөд эрхёогүй, харин колхозойнгоо бүхы коммунистнуудтай, гэшүүдтэй хамта тэрэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ эхилээ.

Богони болзорто колхоздо модо бургааһан отологдожо, бута болдогууд тэгшэлэгдэжэ, сабшалан, таряалангай талмай горитойгоор үргэдхэгдөө. Агротехникэ сахиха, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ зүбөөр хэрэглэхэ, газарай хүрьһэ һайжаруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаба. Мүн малай үүлтэр һайжаруулха, һайн байраар хангаха талаар ехэ анхарал хандуулагдаба. Тиигэжэ район соо анха түрүүн энэл ажахыда һүнэй фермын типовой байра баригдажа, тэндэ симментал үүлтэрэй үнеэд табигдаа һэн. Һайн байра, тэжээлээр хангагдаһан үнеэд һү ехээр үгэдэг болоо. Хэрбээ энээнһээ урда колхоз үнеэн бүриһөө жэлдэ 600—700 килограмм һү һаадаг байһан һаа, 1500—1600 килограммда хүргэбэ. Удаань хэдэн жэлэй үнгэрһэнэй һүүлээр, һүнэй комплекс баригдаа юм. Гадна Бүр-Сахирта хэдыхэн жэлэй туршада байрын гэрнүүд олоор бодхоогдоо, соёлой, һургуулиин, медицинскэ пунктын байшангууд, шэнэ магазин, правлениин конторо гэхэ мэтэ баригдаа.

Хорин жэлэй туршада тус колхозой түрүүлэгшээр хүдэлхэ үедөө Гомбо Гармаевич ажахынгаа экономико, соёл культура хүгжөөхэ, колхознигуудайнгаа һуудал, байдал һайжаруулха талаар нилээд ехэ юумэ хүүлээ. Аали даруу зантай, ажалша бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ гансашье ажахы соогоо бэшэ, харин бүхы райондоо мэдээжэ болоһон. Тиимэл хадаа сомоной болон районой Соведүүдэй депутадуудаар, партийна организациингаа бюрогой болон парткомой, КПСС-эй райкомой, тэрэнэй бюрогой гэшүүнээр ходо һунгагдадаг, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаһан байха юм. Тэрэнэй үбсүүе Ленинэй орден, дайшалхы болон ажалай медальнууд шэмэглэнэ, абдар соонь олон тоото грамотанууд бии.

Гомбо Гармаевич бүхы наһан соогоо һуража ябаа, ябанашье. Колхозой түрүүлэгшээр хүдэлхэ сагтаа дунда һургуули, хүдөө ажахын институт ажалһаа таһалдангүй дүүргээ. Газетэ, журнал, брошюрануудта хүдөө ажахын асуудалнуудаар толилогдоһон статья болон бэшэшье материалнуудые алдангүй уншадаг, үнэтэй сэнтэй юумые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын түлөө тэмсэдэг. Тиимэһээл тэрэнэй хүдэлдэг ажахыда түрүү, шэнэ онол арганууд район соо түрүүшээр дэмжэгдэдэг, нэбтэрүүлэгдэдэг байгаа.

«Победа» колхозой хүршэ хэдэн ажахынуудтайгаа хамтаржа, Дүтэлүүрэй совхоз болгогдоходо, Гомбо Гармаевич түрүүшээр сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр хүдэлөө. Уданшьегүй тус совхозой директорээр томилогдоо бэлэй. Гурбан жэлэй саада тээ тусхайта пенсионер болоо. Зүгөөр, ажалгүй удаан һуугаагүй. Тэрэ лугомелиоративна станциин начальнигаар томилогдоо.

Энээнһээ урда тус совхоздо тиимэ станци байбашье, мүртэй юумэ хэдэггүй байгаа. Гомбо Гармаевич тэрэнэй хүдэлмэри тад ондоо, жэлэй дүрбэн сагта ябуулдаг болгоо. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэл станцида саг үргэлжэ 17 хүн, гэнжэтэ 3, мөөртэ 6 трактор, бульдозер, наг шэбхэ ашаха техникэ гэхэ мэтэ хүдэлөө. Намар, үбэл, хабарай сагта тэдэнэр сабшалан, таряаланда 7200 тонно наг шэбхэ, 505 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа, 157 гектарта шэнэ үтэг байгуулаа, 222 гектар сабшалангай газар бүлүүр станцяар, 183 гектар һайрамай уһаар ундалуулаа, 690 гектар талмай шулуу шохойһоо, модо бургааһанһаа сэбэрлээ, 305 гектар борнойлоо, 10 километр хашаа баряа.

— Газарта эзэн ёһоор хандаха хэрэгтэй. Тэндэ ажал хэжэ, ёһотой харууһалга хээ һаашни, аша үрээ үгэхэл юм, — гэжэ Гомбо Гармаевич хөөрэдэг.

Тон зүб үгэнүүдые ветеран хэлэнэ. Энээниие өөһэдынь хэһэн ажал элеэр гэршэлэн харуулна. Нёдондо жэл сагай уларилай таарамжагүй байбашье, тэдэнэр 350 гектар сабшалан дээрэһээ 5844 центнер гэхэ гү, али гектар бүриһөө 16,2 центнер һайн шанартай үбһэ бэлдэһэн байна.

Мал ажалай продукци абалгые эрид дээшэлүүлхэ талаар партиимнай XXVI съезд ехэ зорилгонуудые табяа. Тэрэниие хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула ниитын адууһа малые бардам хүрэхэ тэжээлээр хангаха гээшэ тон шухала гэжэ ветеранай хүтэлбэрилдэг станциин гэшүүд һайса ойлгоно. Тиимэһээ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ сабшалан, таряалангай газар дээрэһээ бүри баян ургаса абаха гэһэн зорилго урдаа табяад, мүнөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа байна.

Ц. СУБАНОВ.

Нина Александровна Бурцева—Загарайн авто-заһабарилгын заводой ажалай ветеран юм. Нина Александровна заводой байгуулагдаһан сагһаа хойшо эндэ токарёор хүдэлжэ, алтан гартай мастер гэжэ суурхадаг болонхой. Арбадахи табан жэлэйнгээ даабарние гурбан жэлэй туршада дүүргэһэн алдартай, Нина Александровна шэнэ табан жэлэй эхинһээ эрхим дүнгүүдые туйлана.

Һурган хүмүүжүүлэгшэ, коммунис ажалай ударник нүхэр Бурцевагай һурган залуу хүбүүдэй олонхинь түрэл заводтоо һайнаар хүдэлжэ, һурган хүмүүжүүлэгшынгээ нэрые дээрэ үргэн ябадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. А. Бурцева ажалдаа.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ЗАГАҺА ҮСХЭБЭРИЛЭГШЭД УРМАТАЙ

Түрэл Коммунис партиингаа ээлжээтэ XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон Большереченскэ загаһа үсхэбэрилгын заводой коллектив арбадахи табан жэлээ ажалай эрхим үрэ дүнгүүдтэйгээр дүүргэһэн байна. Байгал далайн суута омоли загаһа үдхэдэг тус коллектив табан жэл соо энэ загаһанай 5 миллиард 20 миллион түрьһэ инкубацида табиха байһан һаа, тэрэнээ 5 миллиард 58 миллиондо хүргөө һэн. Омолиин жараахайнуудые гаргаха түсэбшье үлүүлэгдээ. Тиихэдэ жэжэ жараахайнуудые боргожуулан табиха түсэбтэ даабари 12,5 процентээр үлүүлэн дүүргэгдэһэн байха юм. Байгал далайда 6 миллион 750 мянган жараахай табигдаа.

Иимэ амжалта туйлаха хэрэгтэ ажалай түрүүшүүл, эрхим хүдэлмэришэд горитой хубитаяа оруулһан байна. Жэшээнь, загаһа үсхэбэрилэгшэ техник Татьяна Анатольевна Якушева үнгэрэгшэ табан жэлдэ үндэр бүтээсэтэ ажалай ульгэр жэшээ харуулан хүдэлжэ гараа. Эрхим ажалайнгаа түлөө тэрэ «1979 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан юм.

Загаһа үсхэбэрилэгшэ техник Клавдия Тимофеевна Буркова 1949 онһоо энэ заводто хүдэлдэг. Тэрэнэй оролдосотой ажалынь «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар тэмдэглэгдэнхэй. Энэ мэтэшэлэн тоолобол, алдарта далайн загаһа олошоруулхын тула оролдон ажалладаг зон эндэ олон байха.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэлгын суглаан дээрэ загаһа үсхэбэрилэгшэд өөрынгөө коллективэй ажал хэрэгые шэнжэлэн шүүмжэлжэ, үргэн хөөрэлдөө хэһэн байна. Коллективэй ажалай туйлалтанууд тэмдэглэгдэһэн, дутуу дунданууд, нөөсэ арга боломжонууд элирүүлэгдэһэн юм. Партиин хараа түсэбүүдэй үндэһөөр өөһэдынгөө бэелүүлхэ зорилгонуудые коллектив хараалаа.

Тиигэжэ, жэшээнь, коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй социалис уялгануудые абахадаа, жэл соо 650 миллион түрьһэ инкубацида табиха түсэбтэй байһан һаа, тэрэнээ 750 миллиондо хүргэхэ, 560 миллион жараахай гаргаха байһан һаа, тэрэнээ 40 миллионоор үлүүлхэбди гэжэ үгөө үгэһэн байна. Загаһа үсхэбэрилэгшэдэй уялгаһаа харахада, энэ жэлдэ Байгал далайда түсэбөөр хараалагдаһан 1,2 миллионой орондо 1,5 миллион боргожоһон жараахай табигдахаар хараалагдана гээшэ.

Энэмнай нилээд хүшэр уялга гэжэ мэдэнэбди. Гэбэшье коллективэй гэшүүд үгөө дүүргэхэ байһандаа батаар этигэнэ. Юуб гэхэдэ, загаһа үсхэбэрилэгшэдэй ажал ехэхэнээр оньһожоруулагдан хүнгэлэгдөө. Мүнөө бүхы завод шэнэ садково баазада оронхой. Энэ ажалайнь эмхидхэл һайжараа. Түрьһэ зөөлгэ оньһожоруулагдаа. Һаяар нэгэ цехтэ томо аппарадууд тодхогдохо.

Загаһа үсхэбэрилэгшэдэй харюусалгатай уялгануудай дүүргэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй.

А. БУСУРМАНОВ.

АНХАРАГТЫ: ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ

СССР-эй ВДНХ—АРАДАЙ АЖАХЫДА

Манай обществын тон үнэтэй зүйлнүүдэй нэгэниинь—экономикодо, соёл культурада, элүүрые хамгаалгада, арадай гэгээрэлдэ туйлагдаһан түрүү дүй дүршэл—оронноймнай Арадай ажахын туйлалтануудай выставкэ харахаяа ерэһэн хэдэн миллион хүнүүдэй урда үүдэеэ үргэнөөр сэлинхэй байдаг. КПСС-эй XXVI съездэдэ зорюулагдажа, СССР-эй ВДНХ дээрэ 100 шахуу тематическа выставкэ харалга, тусхай экспозици бэлдэгдэбэ.

Энэ баримтые тайлбарилха зуураа, СССР-эй ВДНХ-гай директор байһан, Ленинскэ шангай лауреат **К. И. Михайлов** съездын урда тээхи тоосооной эгээл горитой ехэ «хуудаһануудай» дунда «Экономическа ба социальна дэбжэлтын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн» гэһэн выставкые нэрлээ бэлэй. Энэ выставкэ хадаа арбадахи табан жэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөе, мүн ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө дэлгэрһэн хүдэлөөе улам нарижуулан һайжаруулһан, саашадань хүгжөөһэн гол арга замуудые тайлбарилан харуулна. Москвагай ба Ленинградай коллективүүдэй хоорондо дэлгэрһэн ажалай мүрысөө, бүхы союзна республикануудай туйлалтануудые, Белоруссиин ба Литвагай ажалшадай договор баталжа эмхидхэһэн мүрысөө харуулха хэрэгтэ тусхай бүлэгүүд үгтэнхэй.

«КПСС-эй XXVI съездые угтуулан» гэжэ нэгэ экспозицинь нэрлэгдэнэй. Советскэ Союзай Коммунис партиин хүтэлбэрилхы ба залан зорихуулха үүргэ тэндэ үргэнөөр харуулагдана. Түбэй павильон соо түхеэрэгдэһэн выставкэ орожо харагшад арбадахи табан жэлдэ арадай ажахые хүгжөөлгын түсэбэй дүүргэлтын үрэ дүнгүүдтэй, 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ оронноймнай хүгжэлтын хараа зорилгонуудтай танилсажа болохо юм.

«Партиин түсэбүүд — арадай түсэбүүд» — иигэжэ СССР-эй ВДНХ дээрэ мүнөө дэлгэгдэһэн политическэ плакат ба номуудай выставкэ нэрлэгдэнэй. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, арбадахи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө, КПСС-эй ленинскэ гадаадын политикые бодотоор бэелүүлхын түлөө совет арадай хэһэн тэмсэлэй туйлай ехэ дэлисые энэ экспозици тайлбарилан гэршэлнэ.

Үсөөхэн хүдэлмэрилэгшэдэй ашаар ехэ продукци гаргаха — иимэ аргаар ажалаа эмхидхэлгын гол ёһон олохон заводской коллективүүдэй ба бүхэли һалбаринуудай үдэр бүриин ажал хэрэгтэ нэбтэрэн оронхой. Энээнтэй дашарамдуулан, автомат манипуляторнуудай эрхим түхэл шэнжэнүүдэй выставкээр экономикын бүхы һалбаринуудай мэргэжэлтэдэй һонирходог байһаниинь ойлгосотой. Энэ экспозици саг үргэлжэ хүдэлдэг болохо, тиимэһээ тэрэнэй удха шанарынь ба шухала байһаниинь арсашагүй бшуу. Партиин съездые угтуулан бэлдэгдэһэн энэ выставкын хүдэлмэриин түрүүшын шата дээрэ элдэб олон түхэлэй машинануудаар, станогууд болон түхеэрэлгэнүүдээр зэбсэгжүүлэгдэһэн зуугаад шахуу робот харуулагдажа байна.

Арадай ажахын шухалын шухала асуудалые— элшэ хүсэнэй арга нөөсые гамтайгаар хэрэглэлгэ— «Арадай ажахыда түлишэ ба электрын элшэ хүсэ алмалга» гэһэн тематическа выставкэ тайлбарилан харуулна. Арадай ажахыда түлишын-элшэ хүсэнэй арга нөөсэнүүдые гамтайгаар хэрэглэлгэдэ комплексноор хандаха асуудалнууд тэндэ эли тодоор харуулагданхай. Түлишэ ба электрын элшэ хүсэ нилээд ехээр алмаха арга олгодог түрүү шэнжэтэй технологи, шэнэ техникэ, электрын элшэ хүсөөр хүдэлдэг түхеэрэлгэ һэльбэн шэнэлэлгэ гэхэ мэтэ асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдана. Элшэ хүсэнэй арга [illegible] ритой бүлэг зорюулагданхай.

«Металлай гаргашые хара металлургиин предприятинуудта болгоогын түрүү дүй дүршэл» гэһэн тематическа выставкэ дээрэшье алмалгын асуудал мүн лэ харуулагдана гэжэ СССР-эй ВДНХ-гай директор тэмдэглээ һэн. «Хара металлурги—КПСС-эй XXVI съездэдэ» гэһэн экспозици мүн лэ нээгдэнхэй. Тэндэ түлөөлэгдэгшэдэй дунда—арбадахи табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэһэн Магнитогорско металлургическа комбинат, Донецкэ металлургическа завод, Соколовско-Сарбайска ашагта малтамал шанаржуулгын комбинат бии.

Ехэ химиин мүнөөдэрэй байдал тухай, үнгэрһэн табан жэлэй үедэ тэрэнэй гол һалбаринуудай амжаһан эрхим туйлалтанууд тухай «Химическэ индустриин һалбаринуудта туйлагдаһан эрдэм, техникын дэбжэлтэ» гэһэн выставкэ хөөрэжэ үгэнэ. Химическэ индустриин табан гол министерствэнүүдэй 800 гаран предприяти ба эмхи эндэ гурбан мянга үлүүтэй экспонат асаржа табиһан байна. Ниитын үйлэдбэри эршэмтэйгээр эрхилһэнэй, тэрэнэй ашаг үрэ дээшэлүүлһэнэй ба эрдэм, техникын дэбжэлтэ түргэдхэһэнэй үндэһөөр химическэ индустри улам хүгжэнэ гэжэ эдэ тоо, баримтанууд гэршэлнэ.

Мүнөө арадай ажахын шухалын шухала зорилго болоһон оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалгада экспозициин үргэн ехэ бүлэг зорюулагданхай. Тэрэниие амжалтатайгаар шиидхэхын тулада химическэ индустриин һалбаринуудта үйлэдбэриин технологи нарижуулан һайжаруулагдана, эрьесын сэбэр уһаар хангалга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Урадхал уһые ба элдэб үлэгдэлнүүдые уһа руу хаянгүйгөөр хүдэлдэг предприятинууд байгуулагдана. Урадхал уһые халуугаар хорогүй болгодог түхеэрэлгэнүүдтэй, мүн хэрэглэгдэһэн щелочь ба технологическа конденсадые ашаглан хэрэглэлгын схемэтэй эндэ ерэһэн мэргэжэлтэд танилсажа болохо.

«Барилга» гэжэ бүлэгэй павильонуудта шэнэ тематическа выставкэнүүд ба экспозицинууд бэлдэгдэнхэй. Эндэ орогшод СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шанда хүртэһэн проектнүүдтэй, тэдэ проектнүүдээр хэгдэһэн барилгануудтай, энэ һалбарида ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга замуудтай, мүн колхоз, совхозуудай тосхонуудые [illegible] хай домоглон хөөрэһэн ехэ выставкэ КПСС-эй съездын урда тээхэнэ нээгдэбэ. Тэндэ бригадна подряд хэрэглэлгын дүй дүршэл тобойсо харуулагдана.

«Хүдөө ажахыда хэрэглэгдэдэг индустриальна технологи ба шэнэ техникэ» гэһэн һалбаринууд хоорондын выставкэ хүдөөдэ индустриальна технологи нэбтэрүүлгэдэ зорюулагданхай. Энэ хадаа ургаса дээшэлүүлдэг, ажалай бүтээсые эрид ехэ болгодог, продукциин өөрынь үнэ хямдаруулдаг. Арбадахи табан жэлдэ хүдөө ажахые үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха талаар амжагдаһан туйлалтанууд, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ тэрэниие улам хүгжөөхэ хараа түсэбүүдые эли тодоор харуулна.

Баян ургаса ургуулха талаар Кубаниин хүдөөгэй ажалшадай, Ставрополиин хизаарай Ипатовска районой таряашадай, Винницкэ областиин Ямпольско районой свёклошодой ба саахарай заводой хүдэлмэрилэгшэдэй патриотическа үүсхэл ямараар дэлгэрүүлһэн тухай энэ

ТАРЯАШАДАИ ХАБАРАЙ. АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

ЙОШКАР-ОЛА. Хужартай хүрьһэ избёосходохо ба минеральна үтэгжүүлгэнүүдые тарааха шэнэдхэгдэһэн агротехническэ картограмманууд Мариин АССР-эй колхоз, совхозуудта болзорһоо урид үгтэбэ. Хүдөө ажахые химеэр хангаха станциин мэргэжэлтэд автономито республикын газарые шэнжэлжэ үзэһэнэй һүүлээр тэдэниие табяа юм. Эрдэмтэдэй тоолон гаргаһанай ёһоор шэмэтэ бодосуудые хүрьһэндэ тараахада ороохоной болон техническэ ургамалнуудай ургаса гансал дээшэлдэг бэшэ, мүн хэдэн арбаад тонно тук гэжэ үтэгжүүлгэ арьбалха арга олгодог байха юм. Агрохимическэ албан республикын таряашадтай һайн харилсаа холбоотойгоор ажалладаг байна. Тиигэжэ һайн үрэ дүнгүүд туйлагдана. Үнгэрһэн табан жэлдэ Мариин АССР-эй ажахынуудта ороохо таряанай ургаса гектарай дунда зэргээр 4 центнерээр дээшэлһэн байха юм.

ПРЖЕВАЛЬСК. Приссык-Кулиин хартаабхын плантацинууд дээрэһээ үндэр баян ургаса абтахаар хүлеэгдэнэ. Нютагай туршалгын-селекционно станци «Берлихинген», «огонёк», «лорх» гэһэн шэнэ сортын хартаабхын үрэһэ хүрэнгэ областиин ажахынуудта эльгээнхэй. Тянь-Шаниин хүшэр бэрхэ эрхэ байдалда гектарай 200—250 центнер хартаабха хуряагдадаг байха юм. Хартаабхын таригдаха талмайн хахадһаа ехэдэнь шэнэ сортын хартаабха таригдаха юм.

СТЕПАНАКЕРТ Нагорно-Карабахска автономито областиин колхоз, совхозуудай механизаторнууд хүрьһэ элдүүрилгын болон тарилгын бүхы техникые заһажа дүүргээ. 3 мянга гаран трактор, бүхы сеялкэнүүд, плугууд, культиваторнууд тарилгада бэлэн болонхой.

Ороохо хуряалгын болон силос хуряалгын комбайнуудые заһабарилха хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдана. Индустриальна арга үргэнөөр хэрэглэдэг, запас частьнуудаар һайнаар хангагдадаг, шанарай постнуудай һайнаар ажалладаг байһанай ашаар иимэ эршэ туйлагдана.

(ТАСС).

ХҮҮГЭДЭЙ УРАН БЭЛИГ ХҮГЖӨӨХЫН ТУЛА

Арадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдкомой соёлой таһагай үүсхэлээр Железнодорожно районой хүгжэмэй, уран зурагай, искусствын һургуулинуудай багшанарай, арадай гэгээрэлэй таһагуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хүгжэмэй 5-дахи һургуулиин байра соо һаяхан болоо.

Үргэжэ ябаа эдир багашуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлэн болбосоруулха асуудал суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Хэнэйшье мэдэһээр, үхибүүд нэн түрүүн юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулиһаа һуража гарадаг гээшэ ааб даа. Тиимэһээ эдир багашуулые эрдэм номой үндэһэтэй танилсуулан болбосоруулха гээшэ юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай түрүү зорилго мүн.

Теэд мүнөө сагай үндэр эрилтын ёһоор, зөөлэн эрдэм ухаанай талаар болбосоролһоо гадна, сэеэр сэхэ, үндэр мэдэрэлтэй, һайхан абари зантай, юумэнэй гоё һайханиие ёһото соонь хаража, сэгнэжэ шадаг, хайшаашье тэгшэ хүнүүд боложо зэргэтэй бшуу. Энэ хэрэгтэ хүгжэмэй, уран зурагай ба искусствын тусхай һургуулинуудай үүргын угаа ехэ байһан элитэ. Юрэнхы эрдэмэй ба хүүгэдэй тусхай һургуулинуудай хоорондохи холбоо барисаае бэхижүүлхэ, бэе бэедээ туһалдаг заншалыень үргэдхэхэ, хүмүүжүүлгын ниитэ уг зорилго бэелүүлхэ тухай үнгэрэгшэ суглаан дээрэ хэлсэгдээ юм. Хүгжэм, дуун, уран һайхан зураг гээшэ хүн зониие, илангаяа эдир залуушуулые хүмүүжүүлэн болбосоруулха хэрэгтэ ехэ үүргэтэй гэжэ үшөө дахин онсолоё.

Юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта дуу, зурагай хэшээлнүүдэй үнгэргэгдэдэггүй haa, тэрэнь гол зорилгодоо үшөөл хүрэшэ шаданагүй гэхэдэ болохо байна. Зарим һургуулинуудта эдэ хэшээлнүүдые эрдэмтэй багшанар дуталдадаг, үгышье haa, зэргэдоо байхагүй, тиимэһээ хэшээлнүүд үнгэргэгдэдэггүй.

Олон үхибүүдэй, олониитын хабаадалтайгаар үргэн дэлисэтэй хүдэлмэриие гэгээрэлэй дунда хүгжэмэй һургуулинууд ябуулнагүй. Хүгжэм яажа шагнахаб, тэрэниие яагаад ойлгодог болохоб гэһэн асуудалнуудаар лекцинүүд юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта уншагдадаггүй, хөөрэлдөөн болодоггүй. Ородой болон Баруун Европын классическа, совет болон буряад композиторнуудай хүгжэмые эдиршүүлэй дунда нэбтэрүүлгын хүдэлмэри һула байна. Мүнөө үеын олонхи залуушуул хүнгэн, эстрадна, шэхэ дүлиирмэ шанга шуугаатай хүгжэмдэ дуратай, теэд ёһото һайн һайхан дуу хүгжэмые сэгнэдэггүй гү, али тэрэниие ойлгодоггүй. Энэ юунһээ болоноб гэбэл, залуушуулай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри муугаар ябуулагдана ха юм. Энэ хэрэгтэ одоол хүгжэмэй һургуулиин багшанар сэхэ хабаатай байна гэжэ суглаан дээрэ хэлэгдээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Буряадай гүрэнэй филармони эдир багашуулай дунда хүгжэм нэбтэрүүлхэ талаар яһала юумэ хэжэ байна гэхэдэ болохо. Клубууд болон Соёлой ордонгууд соо һургуулиин үхибүүдтэ зорюулһан һонин лекци-концертнүүд эмхидхэжэ, эдиршүүл тусхай абонемент ородог болонхой юм. Тиимэ лекци-концертнүүд мэргэжэлтэ хүгжэмшэдэй, уншагшадай хабаадалгатайгаар болодог. Һүүлшын жэлэй хугасаа соо үхибүүдэй абонементээр 7—8 (һарадаа нэгэ дахин) симфоническа, арадай инструментнүүдэй, хорой ба эстрадна хүгжэмэй концерт П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо үнгэргэгдэг. Теэд тэдэ концертнүүд үшөөл зохидоо хүрэдэггүй, хэдышье абонементнүүдэй тараагдаашье haa, зон үсөөн ябадаг байна.

Агуу ехэ совет композитор Д. Д. Шостакович энээн тухай иигэжэ хэлэһэн байна: «Хүн гээшэ анханһаа хүгжэм ойлгодог, мэдэрдэг байхаар түрэдэггүй, харин бага багаар лэ ойлгомжотойгоор шагнаха бүрэ тэрэндэ абтажа, концертнүүдтэ ябадаг болохо юм».

Дурсагдагша концертнүүд үхибүүдтэ тааруулагдан, амаралтын үдэрнүүдтэ болодог, тиимэһээ тэдэнэр гэртэхинтэеэ ерэжэ шагнаха аргатай байна бшуу.

Гэзэшье һургуулиин үхибүүд театр, концертдэ үшөөл үсөөн ябана гэхэ байнабди.

Уран зохёолой, түүхын, байгаали шэнжэлдэг предмедүүдэй, дуу хүгжэмэй хэшээлнүүдэй үүргэ сэгнэшэгүй. Һургуулиин үхибүүдые гоё һайхан мэдэрэлтэйгээр, арюун бодолтойгоор хүмүүжүүлгэдэ эдэ хэшээлнүүд гол үүргэ дүүргэдэг шуу. Элитэ совет багша В. Сухомлинский үхибүүдтэй байгаалида гаража, наранай гараха орохые, жэргэмэлэй жэргэхые, хухы шубуунай донгодохые, уһанай урасхалай абяае ба гоё һайхан сэсэг набшын хоншуу үнэрые тэдэндэ нэн түрүүн үзүүлжэ, танилсуулдаг байһан юм. Энэнь ямар ехэ удха шанартай байгааб гэжэ мүнөө шабинарынь дурдан мэдэржэ, үндэрөөр сэгнэжэ ябадаг ха юм.

Уран зохёол, уран зураг, хүгжэм гээшэ хоорондоо ямар ехэ холбоотой гээшэб! Энээниие һайнаар ойлгодог, мэдэрдэг болохо, тэдэнэртэй наһан соогоо ханилан нүхэсэхэ шухала гэжэ багшанар үхибүүдтэ ойлгуулха ёһотой.

Сэеэр сэхэ, һаин һайхан бодолтой, зулгы абари зантай хүн гээшэ һураһан һургуулидаашье, хэһэн ажалдаашье, хүн зондоошье хүндэтэй, муу муухай юумые үзэн ядажа байдагыень мэдэнэбди. Манай эдиршүүлэй, һурагшадаймнай дунда иимэ хүнүүд үдэр бүри олон лэ боложо байха ёһотой. Манай хэһэн хүдэлмэри энэ талаараа сэгнэгдэхэ болоно бшуу.

Манай Железнодорожно районой хүгжэмэй һургуулинууд хадаа юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта, хүүгэдэй саадуудта, элдэб предприятинуудта лекци уншажа, концертнүүдые яһала табижа байдаг. Теэд энэнь үшөөл үсөөн, шанарынь дундашаг. Тиимэһээ саашадаа энэ хүдэлмэриие улам үргэнөөр, һаин шанартайгаар ябуулха гэжэ хэлсэгдээ.

Республикын хоровой бүлгэмэй ба Буряадай филармониин үүсхэлээр хүүгэдэй филармони һаяшаг манай городто ои болгогдоо. Энэ хадаа ехэ һайшаалтай үйлэ хэрэг болоно. Саашадаа энэ һайн үүсхэл үргэн харгыдаа гаража, урган бадарха, олон үхибүүдые жэнхэни хүгжэмөөрөө дулаасуулан болбосоруулха бээ гэжэ найданабди. Хүүгэдэй хүгжэмэй болон юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулинуудтай нягта холбоотойгоор хүүгэдэй филармониин хүдэлмэрээ ябуулаа һаань, бидэ һайшаан уггаха, дэмжэхэ байнабди.

Хүүгэдэй хүгжэмэй, уран зурагай, искусствын һургуулинууд хото, хүдөө нютагуудта жэлһээ жэлдэ олошоржо байна. Эдэ һургуулинууд хадаа соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай тоодо ородог, тиимэһээ районуудай, предприятинуудай, ажахынуудай партийна организацинууд тэдэниие халуун анхаралаар хүреэлхэ уялгатай. Юуб гэхэдэ, үргэн ниитэ хүн зониие, нэн түрүүн ургажа ябаһан эдир үетэниие гоё һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ Коммунис парти, гүрэн түрэмнай түйлай ехэ анхарал хандуулдаг шуу. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд соошье алтан үзэгүүдээр бэшэгдэбэл!

Б. ДОНДОКОВ,
Улаан-Үдын хүүгэдэй хүгжэмэй 5-дахи һургуулиин директор.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЭДЭБХИТЭД

ҺАЙН ДАА, БАГША!

ПАРТИИН XXVI съездэдэ зорюулагдаһан тоосоото концертнүүдые болон зүжэгүүдые уран һайханай коллективүүд Хэжэнгын районой ажалшадта харуулаа. «Ургы» гэжэ арадай хоорой эдэбхитэд зүрхэ хүдэлгэмэ һайхан дуунуудые дуулажа, уран гоё шүлэгүүдые уншажа, хатар наада харуулжа, харагшадай халуун альга ташалгада хүртөө юм.

Эндэ хоорой ветеранууд В. Д. Асалханова, Д-Х. Б. Балданова, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ П. Ц. Доржиева, Р. Д. Данзанов, В. Н. Батодоржиев, И. С. Мункина, В. С. Мункин болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, унтаршагүй шэн зоригоо, дүй дүршэлөө залуушуулда жэшээ болгон харуулжа шадаа.

Хэжэнгын дунда һургуулиин мэдээжэ багша Виктор Санжимитыпович Мункин совет буряад литературын үндэһэ һуури табигша Х. Намсараевай «Унзад ягаад болохоб?» гэһэн зохёолые шог ёгтотойгоор уншажа, сугларагшадые баясуулаа.

В. С. Мункин хадаа эгээл дуратай мэргэжэлдээ — үхибүүдтэ физикэ заалгада өөрынгөө наһые зорюуланхай. Багшын хэшээлнүүд ехэ һонирхолтойгоор, хододоо методическа эрилтэнүүдэй үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдэдэг юм. Виктор Санжимитыповичэй һурагшад багшынгаа дуратай мэргэжэлые байhал саашань үргэлжэлүүлжэ, мүн өөһэдынгөө һургалшадта арюун дурыень дамжуулан үгэнэ. Энэ хадаа Нимбу Дандарон, Владимир Машанов, Намжил Чимитдоржиев, Анатолий Батороев, Аркадий Дугарцыренов болон бусад болоно. Эдэ бултадаа дээдэ мэргэжэлтэд юм. Тиибэшье хододоо түрүүшынгээ багшада баяр хүргэдэг.

Энэ багшын һурагшад жэл бүхэндэ физикээр үнгэргэгдэдэг районно болон республиканска олимпиадада ходо хабаадажа, эрхим шангуудта хүртэлсэдэг. Москва, Новосибирск, Свердловск хотонуудта болоһон Бүхэсоюзна олимпиадада хэдэн дахин тэдэ хабаадаһан байха юм. Багша-методист физикын кабинедые түхеэрхэ хэрэгтэ онсо һонин бодол, бэлиг шадабари харуулаа. Һургуулиин кабинедүүдэй харалгада тэрэнь түрүү һуури эзэлдэг.

Энэ бүхы түйлалтанууд хадаа багшын ябуулһан ехэ хүдэлмэриин дүн ха юм. Энээндэнь манай гүрэн үндэр сэгнэлтэ үгэжэ, РСФСР-эй һургуулиин габьяата багшын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоһон байна.

Виктор Санжимитыпович өөрынгөө гол ажалһаа гадна олониитын хүдэлмэридэ хододоо оролдосотойгоор хабаадалсадаг гээшэ. Уран һайханай харалгада В. С. Мункин үнинэй хабаададаг юм. Хорин дүрбэн жэл соо багшалха үедөө, арадай хоорто таһалгаряагүй ябалсажа, 1959 ондо Москвада болоһон Буряадай АССР-эй литература болон искусствын декадада хабаадалсаһан байна. Мүн хоорто дуулахаһаа гадна Виктор Санжимитыпович өөрынгөө зохёоһон, мүн украин болон буряад уран зохёолшодой рассказуудые хүхюу зугаатайгаар уншажа, харагшадые баясуулдаг юм. Өөрынь зохёоһон шог ёгтото «Би завмаг гээшэб» гэһэн рассказ бултанда мэдээжэ ааб даа. Тэрээн соогоо хүнэй дутагдалнуудые автор хоротойгоор шүүмжэлнэ. Владивосток хотодо болоһон уран уншагшадай бүхэсоюзна харалгын лауреат гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, ниислэл хото Москва ошоһон юм. Тиигээд Улаан-Үдэдэ болоһон уран һайханай харалгада байhал үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

Тэрээнһээ гадна Виктор Санжимитыпович өөрынгөө сүлөөтэй сагые арадай театртай хамта үнгэргэнэ гэхэдэ, алдуу болохогүй. Нёдондо жэлдэ Ц. Шагжинай «Тангариг» гэжэ зүжэгтэ хэрзэгы зантай, тэрээн соогоо мэхэтэй Шоно ноёной ролиие багша һайн наадаа. Мүн тэрэнэй урда тээшье Х. Намсараевай, бусадшье драматургнуудай зүжэгүүдтэ ходо хабаадалсахаһаа гадна, шэнэ жэлдэ зорюулагдаһан гү, али бусадшье хэмжээ ябуулгын үедэ зүжэгүүдые найруулан, һургуулиингаа сценэ дээрэ табидаг, мүн тэдэндээ мэргэжэлэйнгээ ёһо дүримүүдые, режиссёрско фантази хэрэглэдэг байха юм.

Хэжэнгын арадай театр Башкирай мэдээжэ драматург Мустай Каримай «Айгуулиин сэнхир орон» гэжэ романтическа драмые партиин XXVI съездэдэ зорюулан табяа. Энэ зүжэгые Буряадай хүдөө ажахын институдай «Ая ганга» гэжэ студентнэрэй театрай хүтэлбэрилэгшэ Е. Я. Санжимитыпова үнэншэмэ һайнаар, гол удхыень тон зүбөөр харуулан табижа шадаа. Энэ зүжэгтэ манай багша Виктор Санжимитыпович түрүүн наададаг рольһоо тад ондоо, гүнзэгы удхатай, хэсүү бэрхэтэй ролиие —Кадирян Ябагаевай ролиие тон һайнаар гүйсэдхөө.

Һаяшаг В. С. Мункин уран һайханай харалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

Иигэжэ габьяата багша сүлөөтэй сагтаа бэлиг шадабаряа, дүй дүршэлөө арад зонтоёо хубаалдажа, һурагшадтаашье дамжуулан үгэжэ байдаг.

«Өөрынгөө дуратай ажалые хэжэ ябахаһаа ондоо юун байхаб», — гэжэ багшамнай хэлэдэг юм. Зүб даа. Ондоогоор хэлэбэл, энэ хадаа жаргал гээшэ ааб даа. В. С. Мункин — арад зондоо хүндэтэй, жаргалтай хүн. Тиигээд ажалдаа амжалтатай, ута наһатай, удаан жаргалтай ябахыень үнэн зүрхэнһөө хүсөөд, бидэ бултадаа:

— Һайн даа, багша!— гэжэ хэлэнэбди.

Б. ДЫМБРЫЛОВА,
арадай депутадуудай Хэжэнгын районно Соведэй гүйсэдкомой соёлой таһагай инспектор.

ШЭНЭ НОМ

ЭРДЭМТЫН ЗОХЕОЛНУУД

Түүхын эрдэмэй доктор, профессор Иосиф Еремеевич Тугутовай бэшэһэн **«Побратимы» «На четырех ветрах»** гэжэ хоёр роман Москвагай «Современник» хэблэлээр нэгэ ном болгогдон, ород хэлэн дээрэ хэблэгдэн гараба.

«Побратимы» гэжэ роман соонь революциин урда тээхи үедэ Ангар мүрэн шадар һуудаг буряад зоной ажабайдал тодо һонороор харуулагдана. Романай геройнууд—Баир Саганов, Содном Пурбуев, Виктор Добромыслов, залуу басаган Сэсэг гэгшэдэй хуби заяан уншагшадта онсо һонирхолтой. Тэрэ үеын хүдөө нютагай үгытэй ядуу арадуудай сэдьхэл бодолдо ангиин тэмсэлэй мэдэрэлэй болбосоржо, хурсадажа байһан үе харуулагдана. Нютагай нюдарган Дамба Жамбалов, аралжаа наймааша Федул Горюнов гэгшэдтэ эсэргүүсэһэн тэмсэл элеэр ябуулагдажа эхилнэ. Хүдөөгэй үгытэйшүүлэй дунда ангиин тэмсэлэй удха шанарые зүбөөр ойлгохо хэрэгтэ ород революционер Виктор Добромыслов горитой нүлөө, туһаламжа үзүүлһэн байна.

Түрэһэн нютагһаа гаража ошохо баатай болоһон Баир Сагановай зам һонирхолтой. Тэрэ Холбоон гэжэ алтанай приискдэ ошожо, уурхайн хүдэлмэришэнөөр хүдэлнэ. Дэлхэйн нэгэдэхи империалис дайнай эхилхэдэ, тэрэ сэрэгэй албанда татагдаба. Дайнай фронт дээрэ Баир Саганов большевигүүдтэй уулзана. Тэдэнэй нүлөөн доро тэрэ үзэл бодолой талаар болбосоржо, ангиин тэмсэлэй шухала байһаниие ойлгожо абана.

Хоёрдохи роман соонь олон шэнэ геройнуудтай ушархаһаа гадна, түрүүшын романай геройнуудтай дахяад уулзанабди. «На четырех ветрах» гэжэ романай геройнуудай дунда Эрхүүдэхи большевигүүдэй нюуса организациин элитэ эмхидхэлшэдэй нэгэн Михей Ербановтай, Хэжэнгын үргэн талада түрэһэн малшан Занхадай гэгшэтэй, үртөөгэй улаа нэхэгшэ Хоцатай (энэмнай уран зохёолшын прообраз) ушарнабди.

Партизан отрядуудай комиссарнууд Степан Хребтовой, Иван Хлебодаровай, мүн һургуулиин багша Фекла Калашниковагай образууд роман дотор тон эли тодоор, урин дулаанаар зураглагданхай гэжэ тэмдэглэмээр.

Дорюун налгай зан абаритай дууша эхэнэр Дариин эсэстээ урагшагүйдэһэн хуби заяан тушаа үгүүлэгдэһэн хуудаһануудые уншахадаа сэдьхэлээ хүдэлгэнгүй байхаар бэшэ.

И. Тугутовай эдэ романууд соо тон олон геройнууд бии. Тэдэнэй дунда Хориин балагадуудай хүдэлөөе толгойлогшо Сандан Цыденов, тэрэнэй марионет правительствын сайдууд (министрнүүд), Бурнацдүүмын ударидагша Арьятов болон бусад нюурнуудшье дайралдана. Тиихэдэ эндэ Хитадай генерал Ши-Шугей гэгшын, япон булимтарагшадай, тэдэнэй табидаһан Нэйсэ-гэгээнэй хорото ябуулгануудые автор уран зүбөөр харуулжа шадаһан байха юм.

Түүхын бодото материалнуудые шэнжэлэн шудалжа зохёоһон эрдэмтэ-уран зохёолшо И. Тугутовай энэ бүтээл ургажа ябаа залуу үетэнэй болбосорол хүмүүжүүлгэдэ ехэ удха шанартай туһаламжа байха аабза гэжэ һанагдана.

Д. ЦЫБЕНОВ,
уншагша.

Социалис оронуудаар

ЭРДЭМТЭДТЭЙ НЯГТА ХОЛБООТОЙГООР

СОФИ. Республикын тарялангай хахадһаа ехэнхи талмай дээрэ таригдадаг шэниисын сортнуудые ороной зүүн хойто хубида оршодог Генерал-Тошево хотодохи Шэниисын ба наран сэсэгэй эрдэм-шэнжэлгын институдай мэргэжэлтэд зохёон гаргаһан габьяатай юм. Эдэ үдэрнүүдтэ тус институдай байгуулагдаһаар эгсэ 30 жэл гүйсэхэнь.

Болгариин энэ институдай эрдэмтэдэй түйлалтанууд гансашье орон дотороо бэшэ, мүн гадаадын гүрэнүүдтэшье суурхадаг. Тэрэнэй коллектив 14 оронои, тэрэ тоодо Советскэ Союзай селекционернүүдтэй нягта харилсаа холбоо байгууланхай, һүүлэй арбан табан жэлэй туршада институдай мэргэжэлтэд шэниисын 20 гаран шэнэ сорт гаргаһан байна.

ГАЗАРАЙ ГҮНҺӨӨ ГАРАҺАН ХАЛУУН УҺА АШАГЛАН

БУДАПЕШТ. Шэнэ табан жэлэй туршада газарай гүнһөө гараһан халуун уһа Венгриин хүдөө ажахыда ашаглалга эрид дээшэлхэ юм. Энэ асуудалаар тусхай программа баталагдан абтаа. Олохон ажахынууд газарай гүнһөө гараһан халуун уһан дээрэ шэнэ теплицэнүүдые, оранжерейнүүдые барихаар хараална. Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ газарай гүнһөө гарадаг халуун уһа ашаглажа, нилээд ехэ элшэ хүсэ нөөсэлхэ байна бшуу. Мэргэжэлтэдэй тоолон гаргаһанай ёһоор, жэл бүри 60 мянган тонно нефть алмагдажа байха юм.

АТОМНА ЭЛЕКТРОСТАНЦИНУУДАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭДЭ

ПРАГА. Баруун Словакиин Тльмач хотодохи С. М. Кировэй нэрэмжэтэ элшэ хүсэнэй хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргадаг завод шэнэлэн һэльбэгдэжэ, үргэдхэгдэжэ байна. Эндэ СССР-эй, мүн СЭВ-эй бусад гэшүүн оронуудта баригдажа байгаа атомна электростанцинуудта шухала хэрэгтэй оньһон түхеэрэлгэнүүд үйлэдбэрилэгдэхэ юм. Шэнэлэн һэльбэлгын ба үргэдхэлгын хүдэлмэриин дүүргэгдээд байхада, тус предприятиин бүтээн гаргадаг продукциин хэмжээн нэгэ хахад дахинаар дээшэлхэ юм.

Чехословакиин промышленна предприятинуудай дундаһаа эгээл түрүүлэн Тльмач хотодохи завод социалис оронуудта баригдажа байһан АЭС-үүдтэ хэрэглэгдэхэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргажа эхилһэн габьяатай. 1975 онһоо хойшо предприятиин коллектив хэдэн арбаад сепаратор бүтээжэ, захилшадтань эльгээгээд байна. Тэдэнь Ясловске-Богуницадахи Чехословакиин түрүүшын атомна электростанцида, ГДР-тэхи «Норд», Болгариин «Козлодуй», Венгриин Пакшска АЭС-тэ тодхогдонхой.

Тльмачдахи заводые үргэдхэһэнэй ашаар эндэ шэнэ продукци —ядерна реакторнуудай шухала узелнууд бүтээгдэдэг болохо юм. Тэдэ узелнууд Пльзень хотын «Шкода» гэжэ ядерна машина бүтээлгын нэгэдэлэй заводуудта эльгээгдэхэ байна.

МОНГОЛ ОРОНОЙ АЛДАРТА ЭХЭНЭРНҮҮД

УЛААН-БААТАР. Монголой Арадай Республикада Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын һайндэр — мартын наймаан баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэгдэбэ.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта хүдэлдэг зоной тэн хахадынь эхэнэрнүүд болонхой юм гэжэ ТАСС-ай корреспондентдэ Монголой эхэнэрнүүдэй комитедэй түлөөлэгшэ мэдүүлһэн байна. Арадай гэгээрэлдэ, худалдаа наймаанда, хэлхеэ холбоондо, ажаһуудалай эрилтэ хангадаг эмхинүүдтэ, соёл болон искусствада илангаяа олон эхэнэрнүүд ажаллана гэжэ тэмдэглэгдээ. Харин тиихэдэ элүүрые хамгаалгада хүдэлдэг бүхы хүн зоной 80 шахуу процентнь эхэнэрнүүд байhал болоно.

Республикын эрхимэй эрхим эхэнэрнүүдэй ажал хүдэлмэри парти, правительствын зүгһөө үндэрөөр сэгнэгдэнэ.

Улаан-Баатарай камвольно-сэмбын фабрикын суута нэхэгшэ, МНР-эй Ажалай баатар Б. Гунжиламын нэрэ алдарые дуулаагүй хүн орон дотор олдохогүй ёһотой. Тэрэ хамагһаа түрүүлэн бригадна подряд үйлэдбэридөө нэбтэрүүлһэн габьяатай. «Гунжиламын онол аргаар хүдэлхэ!» гэһэн уряал бүхы орон дотор зэдэлжэ үргэлжэлһөөр.

МНР-эй арадай артистка Д. Цэрэндуламын бэлиг, шадабари харагшадые хододоо баясуулдаг гээшэ. Улаан-Баатарай Гүрэнэй драматическэ театрта 50 жэлэй туршада хүдэлхэ зуураа, монгол болон хари гүрэнүүдэй драматургнуудай пьесэнүүдтэ 100 гаран гол роль гүйсэдхэһэн намтартай. Тэрэ хэдэн дахин Арадай Ехэ хуралай депутадаар һунгагдаа юм. Театральна искусство хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо габьяатай байһанайнгаа түлөө Д. Цэрэндулам Сүхэ-Баатарай, Ажалай Улаан Тугай ба «Алтан гадаһан» орденуудаар шагнагдаһан байна.

Эндэ бидэ юрэл хоёр эхэнэрэй нэрэ дурдаабди. Харин республика дотор хэдэн зуугаад мянган ажалша бэрхэ эхэнэрнүүд таряа тарижа ургуулна, хүүгэдые хүмүүжүүлэн, хүлынь дүрөөдэ, гарынь ганзагада хүргэнэ, хүн зоной элүүр энхын түлөө тэмсэнэ.

ХҮН ЗОНОЙ ЭЛҮҮР ЭНХЫН ТҮЛӨӨ

БЕРЛИН. Карл-Маркс-Штадт хотодо болоһон республикын элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай түбэй правлениин заседани дээрэ хүн зондо медицинскэ туһаламжа үзүүлэлгын хэмжээнэй эрид һайжарһан ушар, мүн ГДР-тэ түргэн туһаламжын албаниие эмхидхэхэ хэрэгтэ түйлагдаһан амжалтанууд онсолон тэмдэглэгдээ. Тиихэдэ хүдэлмэриин газарнуудта — заводуудай поликлиникэ болон элүүржүүлгын пунктнуудта аргаламжа эмхидхэхэ, хүнүүдэй бэеын тамирые һэргылэн шалгажа байха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдаа. Мүнөө үедэ предприятинуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн поликлиникэ болон элүүржүүлгын пунктнуудта табан миллион хахад хүн ябадаг гэхэ гү, али үйлэдбэридэ хүдэлдэг хүн зоной гурбанай хоёр хуби тэндэл бэеынгээ элүүрые хамгаалуулна бшуу.

ШАХТЕРНУУДАЙ ГАЙХАМШАГТА АМЖАЛТА

БУХАРЕСТ. Горж уездын ашагта малтамал үйлэдбэрилдэг комбинадай коллектив жэлэй эхинһээ хойшо гурба миллион тонно лигнит арадай ажахын хэрэглэмжэдэ эльгээбэ. Эды шэнээн шулуу нүүрһэн Румынидэ бүхы 1960 оной туршада үйлэдбэрилэгдөө һэн.

Энэ уурхайн шахтернууд сүүдхын туршада 82 мянган тонно лигнит малтан абажа, шэнэ рекорд тогтообо. Мүнөө үедэ Горж уездэ республика дотор малтан абтадаг шулуу нүүрһэнэй 70 шахуу процентнь үйлэдбэрилэгдэнэ.

(ТАСС).

Хилын саанаһаа — ТАСС АПН

Арадуудай амгалан байдалай, эб зол жаргалай аша туһада

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ Л. И. Брежневэй хэһэн илтгэл дотор заагдаһан, амгалан тайбан байдал сахиха, бэхижүүлхэ арга боломжонуудай бии байһанда этигэл, тэрэнэй хүүехэ уг зорилгын аша туһада ондо ондоо байгуулалтануудтай оронуудай хоорондын харилсаа холбоо, бүхы дэлхэйн хөөрэлдөө үргэлжэлүүлхэ гэһэн СССР-эй үүсхэл олониитын, элдэб оронуудай зүб бодолто политическэ ажал ябуулагшадай зүгһөө үргэнөөр һайшаагдаа. Энэ ушарые дэлхэйн бүхы түбинүүдһээ оролдон ерэжэ байһан олон тоото мэдээсэлнүүд эли тодоор гэршэлнэ.

БЕРЛИН. Бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ, амгалан байдал улам саад һуларуулха тухай КПСС-эй XXVI съездын трибуна дээрэһээ соносхогдоһон совет шэнэ дурадхалнууд һүүлэй үедэ орёо болоһон уласхоорондын байдал заһаруулхын тула, сагай хойшолуулашагүй шухала асуудалнуудые шиидхэлгэгээр шиидхэхын шухала алас саашанхи найдабаритай арга боломжонуудые нээнэ. Тиимэһээ олониитын зүгһөө ехээр һайшаагдан дэмжэгдэнэ, —гэжэ СЕПГ-тэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, немец сүлөөтэ профсоюзуудай нэгэдэлэй Түбэй правлениин түрүүлэгшэ **Г. Тиш** мэдүүлбэ.

НЬЮ-ЙОРК. Америкын мэдээжэ эрдэмтэ, олониитын ажал ябуулагша, Нобелевско шангай, «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат **Л. Полинг** Л. И. Брежневэй илтгэл дотор хэлэгдэһэн, сэеэн үндэр сэгнэлтэдэ хүртэхэ ёһотой Советскэ Союзай эб найрамдалта шэнэ дурадхалнуудые бодото дээрэнь бэелүүлхые уряална. Тиихэ зуураа, «совет аюул» гэдэг тухай баруун тээхидэл худал үгэ хүүрнүүдые эрид буруушаан шүүмжэлээд, сэрэгэй зорилгодо мүнгэ ехээр һомолхо эрилтэ табиха бүхэндөө, «совет сэрэгэй булюу хүсэтэй болоһон» тухай онтохонуудые Пентагоной хэрэглэдэг байһыень тэмдэглэбэ. Тингэжэ хэлэхэ ямаршье үндэһэ баримтын үгые һайн мэдэдэг байгаабди гэбэ.

АМСТЕРДАМ. Амгалан ёһоной совет шэнэ дурадхалнууд тушаа ороной гадаадын хэрэгүүдэй министр Ван дер Клаауғай харшаар хандаһыень Нидерландын засаг барижа байһан ба хабаадаагүй партинуудай парламентдахи бүлэгүүдэй хүндэтэй түлөөлэгшэд эрид шангаар, баримта түгэсөөр шүүмжэлнэ. Энээн тухайда парламентын гадаадын хэрэгүүдэй комиссиин заседани дээрэ хэлэгдэһэн байна. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ шэнэ ракетэнүүдые Европодо тараан тодхолго хойшолуулха тухай совет дурадхалые буруушааһан Ван дер Клаауғай «шалтагаануудые» засаг барижа байгаа христианско-демократическа партиин оборонын асуудалнуудаар мэргэжэлтэ **Х. А. Бур**, правительствада хабаадаагүй томо партиһаа парламентын депутат, оборонын министр байһан **А. Стемердинка** гэгшэд буруушаагаа.

ЖЕНЕВЭ. Социализмда юрэнхыдөө харша хараа бодолтойгоор хандадаг, СССР-эй дотоодын ба гадаадын политикые хазагайгаар харуулдаг байһан баруун тээхи олохон газетэнүүдые амгалан зорилготой совет шэнэ үүсхэлнүүдтэ бүтэмжэтэй тааруугаар хандаха тон шухала гэжэ тэмдэглэнэ. «Уласхоорондын мүнөөнэй шахардуу байдал ба буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгын аюултай шэнэ һүжэрэлгын тохёолдожо магад байһан ушар Москватай зохихо, тодорхой хөөрэлдөө хэхэ али бүхы арга боломжонуудые хаража үзэхэ эрилтэ табина», — гэжэ **Швейцариин «Трибюн де Женев»** бэшэнэ.

ВАШИНГТОН. «Рейганэй захиргаан стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай хөөрэлдөө хэхэ гэжэ үнэхөөрөө хүсэбэл, тэрэниие эхилхэ арга боломжо өөртэнь бии. Зэбсэгүүдтэ хиналта хэхэ гээшэ имагтал агуухэ гүрэнүүдтэ бэшэ, харин хүн түрэлтэнэй олонхидо хабаатай — амиды байлгын гү, али үхэлэй асуудал болоно. Буу зэбсэгүүдые хиналгын асуудал тааруу зүбөөр шиидхэлгэ Советскэ Союзһаа бага бэшээр Холбоото Штадуудай аша туһада харюусаха байна. Тобшолон хэлэбэл, энэ хадаа США СССР хоёрой хоорондын харилсаанда хабаатай бусад элдэб асуудалнуудтай холбохоор бэшэ, айхабтар шухала асуудал болоно», — гэжэ **Америкын «Сент-Луис пост диспетч»** мэдүүлнэ.

(ТАСС).

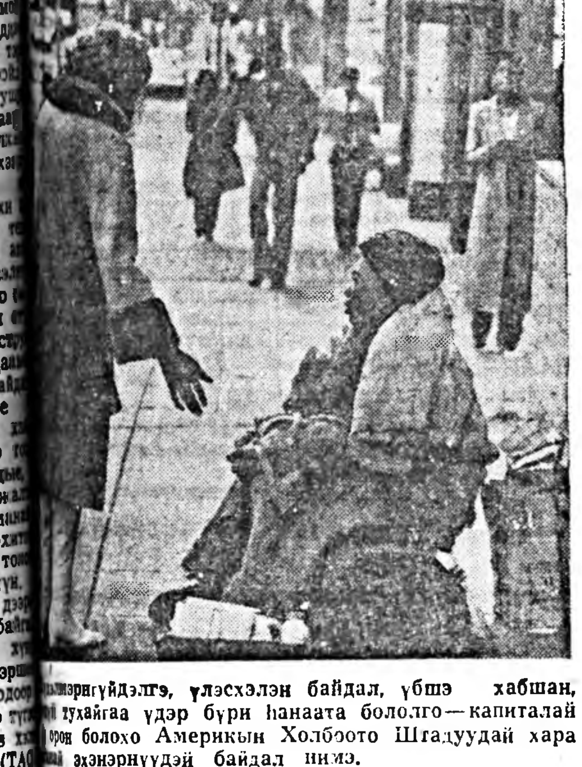

...хүнэй мэдэлэл алмэрнгүйдэлгэ, үлэсхэлэн байдал, үбшэ хабшан, ...тухайгаа үдэр бүри һанаата бололго—капиталай орон болохо Америкын Холбоото Штадуудай хара ...ай эхэнэрнүүдэй байдал иимэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ООН-ой ШТАБ-БАЙРАДА

НЬЮ-ЙОРК. Далайда хабаатай эрхэ зүбшэлхэ ООН-ой конференциин ээлжээтэ сесси Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин штаб-байрада нээгдээд, тэрээндэ 150 гаран гүрэнэй түлөөлэгшэд хабаадана.

Гадаада далайнуудай нөөсэ баялигууд ба дайдые ашаглалга гуримшуулха ёһотой уласхоорондын конвенци тодорхойлхын тула 7 жэлэй урда эхилһэн хүдэлмэрээ энэ сесси үргэлжэлүүлхэ болоно. Эдэ асуудалнууд бүхы оронуудай аша туһада сэхэ хамаадана. Юуб гэхэдэ, түйлай ехэ. мүнөөдөө ойроо хүртөөгүй шахуу минеральна баялигуудтай дэлхэйн нюруугай гурбанай хоёр хуби тухай хэлэгдэнэ бшуу.

КУВЕЙДЭЙ ПАРЛАМЕНТЫН СЕССИ

КУВЕЙТ. Ороной табадахи зарлалай Национальна суглаанай (парламентын) сесси дүрбэн жэлдэ заоһарлаһанай һүүлээр хүдэлмэрээ һэргээбэ. 1976 оной августда Кувейдэй эмирэй указаар эндэхи Национальна суглаан тараагдаһан, Конституцинь саг зуура сахигдахаяа болиһон байгаа.

Кувейдэй эмир шейх Джабер аль-Ахмед шэнэ парламентын сессиин нээлгэхэ үеэр үгэ хэлэхэдээ, ороной дотоодын ба гадаадын политикын, мүн уласхоорондын зарим асуудалнууд дээрэ тогтоо. Тусхайлан хэлэбэл, Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал бата бэхеэр хангахын тула, эзэмдэгдэһэн бүхы араб газар дээрэһээ Израилиин бүхы сэрэгүүдые гаргуулха, Палестиные сүлөөлхэ эмхиин хүтэлбэри доро өөрын бэеэ дааһан гүрэн тогтоохо Палестинын араб арадай эрхэсэ бэелүүлхэ арга боломжо олгохо шухала гэжэ тэрэ тусхайлан тэмдэглэбэ.

Тэрэшэлэн Кувейдэй премьер-министр шейх Саад Алдалиа сесси дээрэ үгэ хэлэжэ, һүүлэй дүрбэн жэлэй турша соо ороной правительствын ябуулһан хүдэлмэри тухайда тоосоо мэдээсэбэ.

ДЕМОКРАДУУДЫЕ ОЛООР БАРИЖА ХААНА

ЛОНДОН. Пакистанай засагаархид хүнүүдые даҺинаа олоор түрмэдэ хаана. Рейтер агентствын Исламабадһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, демократическа хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэд, Пакистанай хоригдоһон арадай партиин 80 гаран гэшүүд, тэдэнэй тоодо тус партиин түрүүлэгшэ байгаад саазалагдаһан премьер-министр З. А. Бхуттын һамган—Н. Бхутто хаагдаһай. Хаагдагшадай дунда Пакистанай социалис партиин түрүүлэгшэ Ч. Р. Аслам, Пакистанай эб найрамдалай соведэй генеральна секретарь, «Вьюпойнт» журналай редактор Мазхар Али Хан гэгшэд бии. Лахорто, Пешаварта, Равалпиндада, Исламабадта нэгжүүлнүүд хэгдэнэ. Полициин ехэ нарядууд Пакистанай ниислэл хотын үйлсэнүүдээр һүндэлнэ.

АЛУУРШАН—ПРЕЗИДЕНТ

БУЭНОС-АЙРЕС. Чилиин арадай дайсан—алуурушан Пиночет шэнэ тушаалтай — «хуулита президент» болохо һанаатай. Тиихэтэйнь хамта, пиночетовецүүдэй баадхаһан «шэнэ конституци» мартын 11-һээ хүсэндөө орожо эхилхэ нэрэтэй. Хунтынхид фашис засагые «демократиин» хэлбэри маягтай болгохо, өөһэдынгөө зонхилолгые үеын үедэ үлөөхэ, тамалалга, мүрдэлгэ, хэһээлгэеэ элеэр үйлдэгдэдэг болгохо гэжэ оролдоно.

«Конституциин хүсэндөө орохын урда тээхи үедэ» мүрдэлгэ хюдалгаяа бүри хэрзэгы шэрүүн болгоод, хунтын политикада дурагүй гү, али тэрэниие буруушаадаг ямаршье үзэгдэлые бүри шангаар мүрдэдэг болоод байна. Хархис засагаархид Арадай нэгэдэлдэ хабаатай түлөөлэгшэдые, профсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэдые, түрүү үзэл бодолтой ниитын эмхинүүдэй гэшүүдые будүүлигээр мүрдэнэ, гүрдэнэ. Ороной урда зүгэй нютагуудта нюусаар ябуулга хэдэг Чилиин социалис партиин 10 хүтэлбэрилэгшые барижа хаанхай, үшөө 7 патриодые саазалхаар бэлдэжэ байна.

Соёлой һонин

БУРЯАДАЙ АЛДАРТА ХҮБҮҮН ТУХАЙ

«Таврия» гэжэ номой хэблэл «Херсон шадархи байлдаанда хабаадалсаһан баатарнууд» гэһэн ном барлан гаргаба. Энэ ном дотор Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадагшад тухай очерк, дурсалганууд оруулагданхай. «Буряадай генерал» гэжэ нэгэ очеркнь буряад арадай хүбүүн Советскэ Союзай Герой Илья Васильевич Балдыновта зорюулагдаһан байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилхэдэ Балдынов морин сэрэгэй полкын командир ябаа. Харин хожомынь бригадые командалаа юм. 1943 ондо стрелково дивизиин командираар томилогдоод, тэрэ дивизинь Кавказһаа Прага хүрэтэр дайшалхы зам дабан гараһан түүхэтэй. Фашис булимтарагшадые бута сохилсоһоноойнгоо удаа И. В. Балдыновай дивизи Квантунска армиин урдаһаа тулалдаанда ороһон байна.

Дайнай баатарнууд тухай энэ ном гоё һайнаар шэмэглэгдэнхэй, уншагшадай дунда ехэ түргэнөөр тараа.

Манай корр.

Энэ асуудалда харюу олохоёо, хаяа хадхан һуудаг аха дүү автономито республикынгаа арадай аялгын амта, уран нугалбари, аянга, нугалбари, сээжэдээ хадууха, танижа, мэдэжэ абахые хүсэгшэд уржадэр Улаан-Үдын П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин зал соо олоороо сугларба. Тиигэжэ Яхад дуунай ута хамбы, Хойто зүгһөө Улаан-Үдын харагшадта яхад айлшамнай Светлана Кудринагай зохёоһон «Оронуудай хатар» гэжэ зөөлэн аад, ямаршьеб доторой бурьялма хүсэтэй, тураг оронуудай туруудай

ЯХАД ДУУН ЯМАР БЭ?

ерэһэн айлшадай бэлэг-аялгые нэрьемэ альга ташалгаар угтаал.

Хүбхэлээһэн хүбэн үүлэн шэнги үнгэтэй, хүхэ тэнгэри еөдэ шобхо ороойгоо залаһан майхан мэтэ түхэлтэй, Хойто зүгэй дун сагаан араатын арһаар оёгдоһон угалза шэмэг надхуулһан хубсаһатай, урихан шарайтай басаганай уян алхасаараа ендэр дээрэ гаража ерээд, «Агуу Лениндэ баяр баясхалан» гэһэн онсо өөрсэ шэнжэтэй жэнхэни дуу дабтагдашагүй аялгаар таталуулхадань, зүрхэ сэдьхэлээ долгисуулангүй байхаар аал?! Энэмнай Яхадай комсомолой шангай лауреат Марфа Колесова гээшэ. Тэрэнэй хонгёо хоолойн ээдэлхые Франциин, Чехословакиин, Венгриин хүн зон шагнажа, альга ташаһан намтартайл.

табараанай маяг дамжуулһан һайхан дуу мүн лэ бэлэглээ. Харин буряад композитор Сергей Манжигеевэй «Шамхандаа» гэжэ уянгата дууе маяглан байжа тэрэнэй гүйсэдхэхэдэнь, бүхы залай нэрьемэ альга ташалгаар угтаһаниинь бүришье ойлгосотой ёһотой. Тиихэдэ Аркадий Алексеевэй «Яхад басагахан» гэжэ солгёон, омог дуу дуулахадань, энүүхэн нюргаар үндэр бэшэ аад, энхэрэл дүүрэн аялга элбэгээр сасан ябадаг эхэнэр өөрөө саха арадай дундаршагүй бэлигэй һүлдэ мүн гээшэ бэшэ гү гэжэ һанахаар байгаал.

Тэрэл яхад дуунай ямар аялгатайе улаан-үдынхидэй танижа, мэдэжэ абаха хэрэгтэ хашамая бас бүдүүн хоолойтой Юрий Платонов яһала ехэ хубитаяа оруулаа. Григорий Новгородовой «Орошод тухай дууе», үнеэхил Аркадий Алексеевэй «Хабарай тайгын хангал» гэжэ аялга, мүн тува арадай «Адуушад» гэжэ уянгата хухалга гүйсэдхэжэ, халуун альга ташалгаар үдэшүүлээ. Яхад орондоо айхабтар нэрэ, хүндэтэй болоһон энэ дуушан һаяхан ВЛКСМ-эй ЦК-гай бүридхэһэн уран бэлигтэнэй бүлэгтэ орожо, Эрхэ сүлөөгэй арал — Куба дээгүүр саха арадайнгаа хүгжэм ээдэлүүлжэ ябаһанаа ерээ гээд тэмдэглэхэ зуураа, Хойто зүгэй аялга манда бэлэглэгшэд бултадаа залуу үеын артистнууд, тиимэһээ тэдэнэй гүйсэдхэһэн дуун, хатар бүхэниинь залуугай буурашагүй охёор харагшадые хайрана, мүльһэн сэбдэг дайдада ургадаг ягель-хүбхэнэй үнэрөөр анхилна, тэндэ Полярна бүһэлүүр дээгүүр сасардаг мүнхэ гэгээн толоной гэрэл бэндэ дамжуулна гэжэ этигэхээр.

Энэ бүлэгтэ оролсожо ерэһэн композитор, өөрынгөө найруулһан аялгануудые шадамараар таталуулдаг Владимир Заболоцкий, сэбэр тембртэй хоолойтой уянгата дуунуудые гүйсэдхэгшэ Евдокия Ларионова гэгшэд яхад дуунай ямарые яһалал дэлгэн, һунаан, агшаан байжа харуулаа.

Яхад аялга дуунай забһарта харуулагдаһан Ленинградтахи эстрадна искусствын уран бэлигтэнэй мастерскойе амжалтатайгаар түгэсхэһэн Иван Ларионовой хатарнууд, Сергей Расторгуевай гүйсэдхэһэн шог ёгто шэнжэтэй пантомима, уран гарайнь эди шэди сугларагшадые мүн лэ баясуулаа.

Тиихэдэ Владимир Лобыгинай хүтэлбэри доро бүхы концертые хүгжэмөөр «тэдхэһэн» «Чолбон» гэжэ ансамбльтай хамта мүнөө үеын совет композиторнуудай дуунуудые гүйсэдхэдэг, Яхадай филармониин артистка Надежда Кисилевагай арсашагүй бэлигтэйе эндэ һүүл даруулан тэмдэглэлтэй.

...Айлшаднай мундаргата Саянай хормойгоор ябажа, түхэреэн сагаан Түнхэнэй ажалшадта уран бэлигээ харуулаад бусажа ерэбэ.

— Хаанашье ябахадамнай, аха дүү буряад, ород хүн зон халуунаар угтаа, — гэжэ яхад нүхэднай талархалтайгаар мэдүүлнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүршэ автономито республикануудай артистнууд бэе бэедээ айлшапалсажа байдаг һайн һайхан заншалтай болонхой. Эдэшье үдэрнүүдтэ Яхадай дайдаар «Сэлэнгэ» ансамбльнай буряад аялгаяа сууряатуулжа ябана.

Уран бэлигтэнэй иимэ харилсаа холбоон саашадаашье улам бэхижэн һалбараг, яхад дуун Буряад дайдада хододоо ээдэлэг лэ гэжэ юрөөхэ дуран хүрэнэ.

А. ЖАЛСАНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Яхадай комсомолой шангай лауреат Марфа Колесова ендэр дээрэ; 2. Надежда Киселёва «Чолбон» гэжэ ансамбльтай совет композиторнуудай дуу гүйсэдхэжэ байна; 3. Дуушан Юрий Платонов.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фотонууд.

УЗБЕК ХЭЛЭН ДЭЭРЭ

Буряадай АССР-эй арадай поэт Дамба Жалсараевай «Буряад аялганууд» гэһэн ном Ташкентдэ узбек хэлэн дээрэ барлагдаад, бүри һаяхан автортаа хүрэжэ ерэбэ. Энэ хадаа Узбекистанда хэблэгдэһэн түрүүшын буряад ном болоно.

Гафур Гулямай нэрэмжэтэ Узбегэй ССР-эй литература болон искусствын хэблэлэй үүсхэлээр гаргагдажа байдаг «СССР-эй арадуудай шалгарһан шүлэгүүд» гэһэн бүлэгөөр буряад поэдэймнай ном хэблэгдэбэ.

Поэдэй һүүлэй үедэ хэблэгдэһэн эрхим шүлэгүүд, «Комиссарай бэшэг» гэһэн поэмэ номдо оруулагдаа. Буряад поэдэй шүлэгүүдые узбек поэдүүд Атаяр Абдулла Шером хоёр түрэл хэлэн дээрэ оршуулаа.

Д. Жалсараевай «Буряад аялганууд» гэжэ ном хадаа совет уда зүгтэ хэблэгдэһэн гурбадахи номынь болоно. Урда тэрэнь Казахстанда «Минии түрэл нютаг», «Баатар тухай домог» гэһэн номуудынь казах хэлэн дээрэ «Туган елкэм, менин», «Батыр туралы аңыз» гэжэ нэрэтэйгээр хэблэгдээ.

М. ДАНИЛОВА.

«МЯНГАН ЖЭЛЭЙ ДУУН»

Буряадай филармониин артист, уран һайханаар уншагшадай бүхэроссин конкурсын лауреат Геннадий Мельников шэнэ программаяа «Мянган жэлэй дуун» гэжэ нэрлэбэ. Артист программадаа совет поэдүүдэй шог ёгто, хошон зугаата шүлэгүүдые оруулаһхай. Артист манай республикын поэдүүдэй шүлэгүүдыешье уншадаг юм. Геннадий Мельников томо томо промышленна предприятинуудай цехүүдтэ, студентнэрэй аудиторинуудта, малшадай дунда хүндэтэй айлшан юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ Геннадий Мельников Яруунын районой хүдөө нютагуудаар уран бэлигээ харуулжа ябаһанаа бусаба.

Д. ГАРМАЕВ.

БАЙГАЛ ДЭЭРЭ ГАЗАР ХҮДЭЛБЭ

ЭРХҮҮ. Мартын 11-дэ Москвагай сагаар 11 час 16 минутада Эрхүүдэ 3—4 балл хүсэтэйгөөр газар хүдэлһэн байна. Гэмтэл, һандарал ушараагүй. Эрхүүгэй сейсмическэ станциин мэдээсэһэнэй ёһоор, тэрэнэй эпицентрынь Байгалай урда хубида, Эрхүүһээ 100 километр зайтай газарта байба. Эндэ 6 баал хүсэтэйгөөр газар хүдэлөө. Газарай гадар хубиин ехэ ган дотор оршодог Байгал далайн оёорой геологическа хүгжэлтэтэй газарай энэ хүдэлэлгэ холбоотой гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно.

(ТАСС).

Спорт

РОССИН СПАРТАКИАДЫН ДҮН

КЕМЕРОВО. РСФСР-эй арадуудай үбэлэй VII спартакиадын һүүлшын медальнуудые хоккеистнүүд хубаалдаба. Шайбатай хоккейгээр Башкириин, бүмбэгэтэй хоккейгээр Свердловско областиин команданууд спартакиадын алтан медальнуудта хүртэбэ.

Команданууд хоорондын мүрысөөндэ Ленинград хотын эбтэй эетэй спортсменүүд шалгаржа, спартакиадын гол шанда хүртэбэ. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые Москва хотын, Свердловско областиин команданууд эзэлээ.

Мүрысөөнэй ахамад судья, РСФСР-эй Спорткомитедэй түрүүлэгшын орлогшо Н. Немешаев ТАСС-ай корреспондентдэ спартакиадын дүнгүүд тухай иигэжэ мэдүүлбэ:

— Спартакиада хадаа республикын үбэлэй спортын ёһотой һайндэр болоо! Кемерово, Прокопьевск, Новокузнецк, Междуреченск, Шерегеш шадар үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа Россин спортсменүүд өөһэд өөһэдынгөө бэлиг шадабарине харуулжа шадаа. Москва ба Мурманск, Уфа ба Хабаровск, Рязань ба Тюмень, Ижевск ба Ленинград, мүн бусад хотонуудһаа ерэһэн 2016 эрхимэй эрхим спортсмен спортын арбан зүйлөөр мүрысэжэ, эрхимүүдээ тодорууолба. Тиин Ленинградай бэлэдхэл һайнтай суглуулагдамал команда түрүү һуури эзэлхэ ёһоороо эзэлбэ. Мурманскын спортсменүүд түрүүшынхеэ зургаадахи һуурида гараба гэжэ тэмдэглэлтэй.

Спартакиада хадаа спортсменэй бэлиг шадабари тодорууолха харюусалгатай шалгалта болоно. Спартакиадын түрүүшын шатада 14 миллион хүн хабаадажа, эгээн солбон, эгээн хур... хэдэн зуугаад спортсме... дые элирүүлжэ, түгэсхэ... нааданда эльгээһэн ба... Эдэнэрэй дундаһаа Ма... шадархи Ягодное тос... залуу санашан Елена К... мова, Ленинградай Се... Сокорев, Удмуртиин, Н... сибирскын бнатлонист... Валерий Журавлев, Се... Рогатовский, конькиша... рина Редькина (Куйбы... Валерий Ткачук (Злато... болон бусадые нэрлэлт...

Үбэлэй спортын зу... дээр бэеэ һорижо байх... хы эрхэ байдал манайда... гагданхай. Мүнөө РСФ... тэ санын 4842 бааза, т... мянганһаа дээшэ стад... искусственна мульһөөр... шагдаһан катоггтой... спортын ордон тоо... доно. Республика... торнай дүй дүршэлөөр б... мэргэжэлтэд, бэлиг ша... ритай тренернүүд олоор... дэлнэ. Үбэлэй спортоор... шье зиндаанай мүр... һорёо үнгэргэжэ бай... олон тоото түбүүд энд... гүулагданхай.

Спартакиада үнгэрг... эздэтэнь һайн һайхан... лэй үгэнүүдые хэлэх... наб. Эдэнэр мүрысөөн... эмхидхэхэдэ таатай... эрхэ байдал хангаа,... түхеэрэлгэнүүдые бид... бэлдэжэ үгэһэн байна... рээндэнь аргагүй бая... бди. Зохид һайнаар т... рүдэһэн санын стад... шаргаар һолжорхо юр... сын трасса, Междуреч... дэхи трамплин, үзэсхэл... байгаалитай Шерегеш... нын комплекс спортсме... хэндэ һайшаагдаа ха...

Мүнөө Россин үбэл... спартакиада СССР-эй... дуудай үбэлэй V спарт... дада эстафетээ дамжу... Энэ ехэ мүрысөөн... ялэй үбэл эхилхээр... лагданхай. (ТАСС)

«АЛТАН ШАЙБЫН» ШАНДА ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ

Авиационно заводой болон транспортын «Локомотив» бүлгэмэй стадионууд дээрэ эдир хоккеистнүүдэй дунда ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Алтан шайба» гэжэ шанда хүртэхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөнүүд болобо.

Манай республикын табан мянганһаа дээшэ элиршүүл шайбатай хоккейн наадануудта хабаададаг юм. Түрүүшын шатада район, городуудай команданууд өөһэд дундаа түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысэһэн юм. Эндэл шалгарһан команданууд түгэсхэлэй нааданда хабаадаха эрхэдэ хүртэһэн байгаа бшуу.

Республикын юһэн районуудһаа арбан гурбан команда түгэсхэлэй тулалдаанда хабаадаба. Тэдэнэй тоодо Хойто-Байгалай, Захааминай, Хяагтын районуудай түлөөлэгшэд, бага наһатайшуул соо һоо авиазаводой «Спутник», хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой «Металлист», Новоильинскын «Лесник», бусад болоно.

Хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн мүрысөөнэй дүн гаргахада, «Металлист» командын хоккеистнүүд үетэн нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгаржа, түрүү һуури эзэлбэ. «Спутник», «Лесник» команданууд удаадахи хоёр һуури эзэлһэн байба.

Дунда наһанай эдир... сооноо Буряадай модо... босоруулдаг, мебель... комбинадай хүүгэдэй се... команда чемпионой нэр... гэлэ хүртэбэ. Аха на... хоккеистнүүдэй дун... Улаан-Үдын 25-дахи,... неангарскын дунда һур... нуудай команданууд а... лихан, дүрбэ-дүрбэн о... болоод ябаһан юм. Ту... лэй наадинай эхилхэдэ... неангарскын хоккеис... абьяас ехэтэйгээр доб... 3—4 шайба хойно... һоонь сохижо оруулһан... гаа. Эндэ тус һургу... юһэдэхи классай... Александр Очиржапов... гаяа мэргэн, хурдан, со... шье байһаараа онсо ш... на. Нааданай дүүрэхэд... нэр уулзалгала 7:5 то... гоор түгэсхэжэ, чемп... нэрэ зэргэдэ хүртэбэ... жэ холоһоо ерэһэн ай... баяртайнууд нютагаа... ба. Мухар-Шэбэрэй... һургуулиин «Сибирь»,... менск хотын «Орлено... мандануд гурбадахи,... бэдэхи һууринуудые...

Мүрысөөндэ түрүү... эзэлһэн командануудта... шуулгын кубок, грамот... барюулагдаба.

С. РЕП...

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

Мартын 7-до үнгэргэгдэһэн 10-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 1.087525 билет ороо. Зургаан номер (1 карточка) таагшад—10.000 түхэриг, табан номер (45 карточка) тааһан хүнүүд —2.202 түхэриг, дүрбэн номер (2210 карточка) таагшад—44 түхэриг, гурбан номер (39974 карточка) тааһан хүнүүд 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 2.554152 билет ороо. Табан номер (16 карточка) тааһан хүнүүд—9.588 түхэриг, дүрбэн номер (1748 карточка) таагшад — 141 түхэриг, гурбан номер (61031 карточка) тааһан хүнүүд 6 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» арбадахи тиражай шүүбэринүүд мартын 18-һаа апрелиин 18 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТ...

Нэгэдэхи хууд... КПСС-эй обкомдо, Бу... АССР-эй Министрнүүд... ведтэ. «Республикын... хоз, совхозуудта 1981... хабарай тарилгын ху... ридэ бэлдэхэ, тэрэнние... гэхэ нэмэлтэ хэм... тухай» гэһэн... «КПСС-эй XXVI съ... шиидхэбэринүүдые... ажалаараа бэелүүлхэб... мэдээсэлнүүдэй суглу... «Субботнигой дохёон... мэдээсэлнүүдэй суглу...

Хоёрдохи хууд... Бүхэсоюзна социалис... сөөндэ зорюулагдаһан... тическа хуудаһан.

Гурбадахи хууд... Театр. И. Калашн... «Разрыв-трава» гэһэн... наар Гүрэнэй ород д... театрта табигдаһан... тухай Т. Волынцева... цензи. «Тэмсэлшын... хаалда» — фото-м... Хилын саанаһаа абта... дээсэлнүүдэй суглуу...

Дүрбэдэхи хууд... ГТО-гой 50 жэлдэ. «... зоригой, элүүр энх... лай һүлдэ» —ТАСС-... териал. Спорт.

ХУЯГТАН

РАССКАЗ

Сэнгийн ЭРДЭНЭ

[Түгэсхэл. Эхиниинь мартын 12-ой номерто].

— Би гү? Ухаандаал Монголой большевик хүн гээшэб. Тиигээд ород нүхэрэйнгөө ами наһые абархэ гэжэ шиидээ һэм. Шарав занги та хоёршни наадам дээрэ һүгэлсэжэ танилсаһан, өөһэдөө ниилэһэн аха дүү юм гэхэ шэнги. Тиигээд Довдон, Самбуу, Янам гээд шинии ёһотой анда нүхэд байна. Хүнүүд, Антипын Семен шэнги һайн ород энэ дэлхэй дээрэ байхагүй гэдэг. Тиигээд би манай арадай Журамта сэрэгтэ (ополчениидэ) эрэшүүлые элсүүлэн идхалгын ажалаар ябаһан хүн туладаа эдэниие һууриһаань хүдэлгэхэ шалтагшье гаргаа һэм. Шалтаг боложо гэхэдэ гомдохогүй бэээт?

— Ялалай гэжэ! Харин би баярлажа байналби. Таанадай аша туһада хубитаяа оруулхаб. Арадай журамта сэрэг гэбэ гүт?. Энэ ушарые һайн ойлгоногүйб. Хаана юунэй боложо байһые хэлэжэ үгыт!

— Манай Монгол орондо арадай парти байгуулагдаад, гамин, бароной сэрэгүүдые намнаха Журамта сэрэг элсүүлжэ байна. Танай Улаан сэрэг туһалха юм гээ һэн. Удахагүй юумэн эхилхэнь. Хэды хоногой үнгэрэмсөөр..

Түрүүн орожо ерэһэн боро басаган бишыхан тогоотой юумэ асаржа тулга дээрэ табяад, хабхагынь абахадань, хониной шүлэнэй хүрса үнэр гэрээр дүүрэн тараба. Тэрээнһээ Семеной досоо таагүй шэнги боложо, шүлэ аягалжа байһан басагые халта хараад: «Шарав зангиин үхин гээшэ гү... Ехэ һонин, танил шарай байна. Аа, тиимэ, тиимэ, арбан зургаан оной хабарай наадан дээрэ... Тиимэ, тиимэ... Минии һүүлшын наадан дээрэ. Тиихэдэ бүхы юумэн хуушааараа байгаа һэм шуу... Энэ басаган хорин хэды наһатай байгаал даа...» — гэжэ түр зуура бодолгото боломсоороо, нэхы хүнжэл дороһоо шүрбэнэлиг томо гараа гаргажа, Базарсадын үбдэг дээрэ табяад:

— Ажабайдал гээшэ гайхалтай юм даа. Арбан зургаан оной хабар үнэ сэн тогтоохо үдэр ород, монгол харуулайхид «Эв модоной» наада хээ бэлэй. Ород харуулай эрэшүүлые Германиин фронтдо ябуулха гэһэн һурагаар найр наадан дээрэ уй гашуудалаа тарааха гэһэн шалтаг гаража, хэмгүй ехэ юумэн болоо һэмнай. Манай эсэгэ Антип—нютагай суутай баян—дүрбэн хүбүүдэйнгээ гурбыень ябуулха гүүлэхэдэз, наадан дээрэ эдеэ будаа гар татангүй гаргаа һэн. Һайханшье хабар байгаа һэн даа. Антипын дүрбэн хүбүүдэй хоёрдохинь би һэм. Нилээд зоргооро гэхэ юм гү, али, юрэдөөл, ород, монголшье байг—хэн хамаагүй, дээрэ дорогүй нүхэсэжэ ябаһан бэе. Колчагай армида ябадаг байба. Урдын хуби заяан шэнги иимэ юумэ байха гү? Тиигээд би арба юһэн онһоо мүнөө болотор Деникин, Колчагай сэрэгүүдтэй саг үргэлжэ байлдааб. Талаан болоходо, аха дүүнэртэйгээ нюур тулажа дайлалдаагүйб. Антип эсэгэ алта мүнгэ абаад, бага хүбүүнтээ Манжуур руу зугадахадаа, ганса муу эгэшэ Серафимые орхёод ябаа гэжэ би дуулаа һэм. Колчагай үлэгдэл—капелиинхидые дара дараһаар, нютагтаа хүрэжэ ерэһэмни энэл ха юм. Сэлэнгын зүүн бэеын һуурин тосхонуудай ород, буряад харуулай хасаг сэрэгүүдэй дунда идхамжын хүдэлмэри ябуулха, партизануудта элсүүлхэ гэһэн даалгабари намда үгөө һэн. Манай энэ нютаг даншье бүглүү газар. Би иишэ ерэхэдээ, хөөрхы эгэшээ нэгэшье дахин эрьежэ үзээхэһөө ондоо юумэн тухай үнэн дээрээ бодоогүй хүмби. Бароной золиг муухай тонуулшад эндэ хоргодожо байха юм гэжэ хэн мэдэбэ. Тиигээд баһа минии ерэхые мэдээд, хүлеэжэ байһан гэнэ. Атаман Семеновто хүргэжэ, аха дүү хоёртойшни уулзуулхамнай гэбэ гээшэ! Хэрбээ таанадай байгаагүй һаа, минии дууладаг дуун замхаха һэн даа.

«Аша туһыетнай мартахагүй байхаб даа»,—гээд, Семен хоёр шанаа руунь һабирһан хүлһые гарайнгаа альгаар аршажа, жэгтэйхэнээр ээлд гэжэ:

— Би хэды хоноод бодохо, бэээб. Арбан юһэн ондо Ураалда сээжээрээ һэтэ буудуулаад үхөөгүй хүм. Мүнөөшье дайсанай һомон намайе даахагүй байха даа,—гэбэ.

Базарсада бүд бүреэһэтэй һэеы дэбдихэр, дабхаса суглуулжа, Семеной дэрые үндэр болгожо үгөөд, гарахадаа:

— Зай, Семкомни, түргэн лэ эдэгэжэ үзэ. Энэ эхэнэр шамайе яһала һайнаар харууһалха байха даа. Урданай танилшье байна. Һайн хэрэг. Би мүнөө һүнииндөө дабхижа, хүдэлхэ үдэрөө мэдээд ерэһүү, — гэбэ.

***

Хяагта, Дэдэ-Үдэ, Эрхүү хотонуудаар наймаа хуймаа хэжэ ябахадаа, хүнхүүзэйшье, хубисхалшадтайшье танилсаа һэм. Хаба шадалаа багтаажа ядажа ябагдаа. «Эв модоной» наадан дээрэ би хуушан хани Шарав зангиинда хонон үнжэн найрлаа һэнби. Ородуу даа хаяад, Шарав бидэ хоёр нэрээзэһэл хоёр жэлэй урдахана наадан дээрэ наншалдажа танилсаа бэлэйбди. Унаһан моридоороо боосолдожо уридхахадаа, хүлыень сохижо, мориемни унагаабаш гэжэ Шаравай намда халдихада, би харюугүй байжа шадаагүй һэм.

Семен буржагар хүрин һахалтайһаа бэшэ, монголшуу түхэлтэй нюуртань хүсэд зохёогүй шэнги хүхэ сэнхир нюудөө мухарюулан, бодолгото боложо:

— Арбан зургаан оной нааданда Шарав үхинтэйгөө суг ошоо һэн... Одоо тэрэ үхин мүн энэ бээз даа.

— Мүн, мүн... Шамайе танижал байһан байха. Семен, хониной шүлэ уу. Бэешни түргэн шадал орохо.

— Һайхан шүлэн байна. Би таанадай аша туһые харюулхал байхаб. Антипын Семен шэнги һайн хүн байхагүй гэдэг гэнэ. Яахаб даа. Эдээнһээ адуу мал худалдажа абахадаа, дэмы дэмы наймаасалдажа, гай түбэг гарадаг лэ байһан. Арбан зургаан оной тэрэ нааданай һүүлээр хэды хоноод, манай харуулай эрэшүүл, тэдэнэй тоодо Антипын гурбан хүбүүд сэрэгэй албанда татагдаа һэн. Би гансаараа таһаржа, арбан долоон ондо, Петроградта хубисхалай талада ороо бэлэйб. Бүри эрьелтэ бусалтагүйгөөр. Аха дүү хоёрой нэгэниинь Деникинэй сэрэгтэ, нүгөөдэнь

Март һарын энэ сэлмэг нэгэ үглөөгүүр Семеной ажабайдалда шэнэ эрьелтэ баһа гараха ёһотой болобо. Тэрэ хадаа үглөөнэй наранаар бодожо, үсэгэлдэр үдэшэ бүлюудэһэн донгорог хүтагаар һахалаа хюһаад, Шарав зангиин үхинэй угаажа, халааһа табижа үгэһэн хубсаһые үмдөөд, газаашаа гараба. Үнэхөөрөөшье, ямар нэгэ шэнэ ажабайдалай эхилжэ байһые зүгнэһэн мэтэ газар дэлхэй үнгэ һайханаар налайжа харагдаба. Айлнуудһаа аяар холо, уулын горхоной эрье шадар бариһан хоёрхон гэрһээ бэшэ ондоо юумэн үгы. Баруун гэртэ Семеной ороходо, Шаравай үхин үни хада сай шанажа, тоһотой лепёошхо шараһан байба. Иимэ лепёошходо дуратаиень мэдэһэнһээ хойшо иимэ хоол үглөө бүхэн хэдэг байба. Хүнэй урдаһаа сэхэ хаража шададаггүй, юрын бэшүүрхүү зангаараа һорьмоһоёо буулган, доошоо хаража, сай барихадань, Семен хайрлаһан шэнги боложо, «арбан зургаан ондо «Эв модоной» наадан дээрэ сай барюулжа байһан Семен, мүнөөнэй Семен хоер угаашье ондоо болоые, хөөрхэймни ойлгожол байна бээз даа. Ород, монгол гэжэ байжа ондоорхохо, бэшүүрхэхээ болихо саг удангүй ерэхэ, һайн саг эрьехэ байха даа»,—гэжэ бодоод, һанаа алдаба. Зангиин мүнөөхи үхин гуран гуталаараа аалихан алхалан, тулга дээрэ тогоо табижа, гэрэй зүүн хаяада байһан хигад сайн гүрэмэл хайрсаг соохоо хониной таргалиг мяха гаргажа, ехэл һурамхихаар эмдэжэ эхилхэдэнь, Семен:

— Яагаа ехэ мяхан бэ? Минии эдижэ барахаар бэшэ, — гэжэ гараараа зангахадань, мүнөөхи эхэнэр:

— Мананхинһаа олон хүн ерэхэ байха, — гээд, урихаар энеэбэ. Тиигээдшье басаганай энеэдэ-доһоо хүлеэжэ байһан юм шэнги мориной түбэрхэ дуулдаба. Семеной газаа гарахадань, арбаад эмээл моритод гүйлгэлдэжэ ябаба. Бултадаа ямар нэгэн ута юумэ мүр дээгүүрээ үргэлһыень харахада, буутай хүнүүд хэбэртэй болоно. Семен һүүлшын агшанда «манайхин» гэжэ ойлгоходоо, һанаагаа амарба. Удангүй Базарсада, Шарав занги, багаһаа танил Дондов, Янам, Самбуу, баһа хэдэн залуу хүнүүд гүйлгэлдэжэ ерэбэ. Шарав эмээл дээрэһээ буумсараа, моринойнгоо жолоо һула хаяад, хоёр гараа дэлгэн, Сементой золгожо:

— Зай, большевигни, амар сайн гү? Бишье шамһаа дутаагүй аабзаб? Журамта сэрэгтэ элсэжэ, бирдаан буугаа үргэлөөд, дайсаниие дарахаяа мордобоб. һэн,.ши үнеэхил янзаараа шахуу байналши. Ехэл зүрхэтэй хүнши даа. Антип Торгоовойн хүбүүн большевик болохо юм гэжэ хэн мэдэбэ даа. Ээ, гэгээмни!—гэжэ хөөрүү хүнэй янзаар энеэдэ гаргаба. Бэшэ нүхэдынь Сементой баяртайгаар золгобо. Ингэлдэһээр гэртэ орожо, һуумга баймгаараа мяха зулгаажа, халуун хара сай уугаад, мордохо болобод.

Базарсада ябаха дээрээ монгол эмээл тохоһон хээр халзан мори Семендо асаржа, жолооень адхуулаад:

— Эрэ хүн гээшэ эмээлтэ моригүй һаа, дали жэгүүргүй шубуундал адлихан гэдэг. Энэ морин алас холын аянайшни унаа болуужаг! — гэбэ. Шарав занги эмээлэй ганзагын сумаа соохоо модон хүйтай маузер буу гаргажа, хоёр гартань барюулаад:

— Эрэ хүн гээшэ эритэ зэбсэггүй һаа, гар мухар ябаһантай адлихан юм,—гэбэ.

Семен ухэхэһөө бэшые үзэжэ, ехэ хатуужаһан хүн байбашье, нёдөөрөө дүүрэн нулимса гүйлгэжэ:

— Аха дүүнэрни, һайн даа. Би таанадтай хамтаб!—гээд, мориндоо мордохо гэһэн аад, болижо:

— Намайе харууһалжа, тэнхэ оруулһан ээзэн, эхэнэртэйгээ баяраа хэлсээгүй һаа, нүгэл болохол,—гэжэ үнэн зүрхэнһөө хэлээд, гэрэй үүдэндэ уруугаа харан зогсожо байһан басаганай бүлеэхэн гарые адхажа:

— Баяртай, абарагшамни! Бидэнэр дахин уулзаха байхабди. Мүнөө би дайсанай һомондо даагдахагүй болонхойб. Зааболтаанадайнгаа аша туһые харюулхаб! — гэжэ тангариглаһан мэтэ шангаар хэлээд, «алас холын аянайнгаа» мориндо мордобо.

Р. ЦЫБИКОВ буряадшалба.

САГААН УЛАРИЛ

МҮНӨӨДЭР республика доторнай нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха. Зарим нютагуудта багаханаар саһан орохо, һулаханаар бордоһолхо. Баруун-хойноһоо секундын 9—14 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Заримдаа һалхин секундын 20 метр хүрэтэр шангадаха. 3—8 градус хүйтэн байха, зарим нютагуудта 3 градус дулаан болохо.

УЛААН-ҮДЭДЭ нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха. Байд гээд саһан орохо, һулаханаар бордоһолхо. Баруун-хойноһоо секундын 9—14 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 0—2 градус хүйтэн байха.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Горнистнууд, харюусагты!» 10.35 — «Дом у кольцевой дороги» — телефильм (2-дохи сери). 12.10 — Ленинградска областиин ба Ленинградай профтех-һуралсалай Соёлой ордоной баянистнуудай оркестрэй концерт. 12.25 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — «Арадуудай бүхэдэлхэйн парламент» — баримтата фильм. 16.00 — «Зарницын» замаар. Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, Армиин генерал И. Гусаковский ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь А. Федулова гэгшэд дамжуулгада хабаадалсаха. 16.30 — Узбегэй ССР-эй арадай артистка М. Шамаева дуулаха.

Улаан-Үдэ. 16.55 — «Байгал» программа.

Москва. 17.25 — Санын спортоор дэлхэйн кубок. Норвегиһээ дамжуулга. 18.05 — «Онтохондо айлшаар». «Морозко» — уран һайханай фильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — Ф. Шопен. Хүгжэм. 20.20 — «Дом у кольцевой дороги» — телефильм (3-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Киногой һонин». 23.10 — Хойто зүгэй ород арадай дуунуудые Түбэй телевидени ба Бүхэсоюзна радиогой академическэ хоор гүйсэдхэхэ. 23.45 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» (М) — «Трактор». Забһартань — 00.20 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

Редакторай орлогшо И. Р-Д. ОЧИРО...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-53, культуры и школ—2-60-21 информации 2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-01478. Заказ № 61. Индекс 50...